

Mendelova univerzita v Brně

Fakulta regionálního rozvoje a mezinárodních studií

**Směry udržitelného rozvoje urbanizace v
Latinské Americe**

Diplomová práce

Vedoucí práce : Ing. Zbyšek Korecki, Ph.D.

Autorka práce: Bc. Barbora Olšanová

V Brně 2015

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem práci:

vypracoval/a samostatně a veškeré použité prameny a informace uvádím v seznamu použité literatury. Souhlasím, aby moje práce byla zveřejněna v souladu s § 47b zákona č.111/1998 Sb., o vysokých školách ve znění pozdějších předpisů a v souladu s platnou Směrnicí o zveřejňování vysokoškolských závěrečných prací.

Jsem si vědom/a, že se na moji práci vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., autorský zákon, a že Mendelova univerzita v Brně má právo na uzavření licenční smlouvy a užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona.

Dále se zavazuji, že před sepsáním licenční smlouvy o využití díla jinou osobou (subjektem) si vyžádám písemné stanovisko univerzity, že předmětná licenční smlouva není v rozporu s oprávněnými zájmy univerzity, a zavazuji se uhradit případný příspěvek na úhradu nákladů spojených se vznikem díla, a to až do jejich skutečné výše.

V Brně dne :

.....

Podpis

Poděkování

Tímto bych chtěla poděkovat svému vedoucímu diplomové práce Ing. Zbyšku Koreckí, Ph.D. za jeho odborný dohled, rady, připomínky, konzultace při psaní práce. Dále děkuji své rodině a blízkým za velkou trpělivost a podporu.

Abstrakt

OLŠANOVÁ, B. *Směry udržitelného rozvoje urbanizace v Latinské Americe*. Diplomová práce. Brno, 2015.

Předmětem diplomové práce je teoretické shrnutí urbanizace a analýz udržitelného rozvoje urbanizace ve vybraných zemích Latinské Ameriky. Se zaměřením na socioekonomické faktory, analýzu současného stavu chudoby a jejího rozložení, dále rozbor urbanizace chudoby ve zvolených státech.

Praktická část se věnuje návrhu řešení nedostatečných kapacit bydlení v chudinských čtvrtích, a to formou projektu nízkonákladových modulárních bytových jednotek.

Klíčová slova

Urbanizace, udržitelný rozvoj, Latinská Amerika, urbanizace a rozložení chudoby, modulární bydlení, Lorenzova křivka, Giniho index.

Abstract

OLŠANOVÁ, B. *Courses of sustainable urban development in Latin America*. Dissertation. Brno, 2015.

Subject of this dissertation is theoretical summary of urban development and analysis of sustainable urban development in selected countries of Latin America. With focus on socio-economic factors, analysis of status quo of poverty and its collocation, followed by analysis of poverty urban development in selected countries. The applicative part is focused on the concept of solution of insufficient capacities of housing in slum areas, which embodies in low-budget modular accommodation units.

Key words

Urbanization, Sustainable Development, Latin America, Urbanization of Poverty, Collocation of Poverty, Modular Accomodation, Lorenz Curve, Gini Index.

Obsah

1	Úvod.....	5
2	Cíle a metodologie	7
2.1	Cíle práce.....	7
2.2	Metodika.....	7
3	Literární rešerše	9
3.1	Urbanizace	9
3.2	Urbanizace chudoby (migrační urbanizace).....	11
3.3	Ekonomická a sociální bezpečnost státu	13
3.4	(Trvale) udržitelný rozvoj.....	18
3.5	Ekonomická nerovnost	19
4	Analytická část.....	22
4.1	Analýza současného stavu ve vybraných zemích Latinské Ameriky (Peru, Bolívie, Brazílie, Guatemala)	22
4.2	Urbanizace v Latinské Americe	24
4.2.1	Nedostatečné kapacity na bydlení v Latinské Americe	26
4.2.2	Peru	27
4.2.3	Bolívie	30
4.2.4	Brazílie	31
4.2.5	Guatemala	33
4.3	Diverzifikace chudoby (městská vs. venkovská) v Latinské Americe a analýza socioekonomického stavu.....	34
4.3.1	Městská chudoba	35
4.3.2	Venkovská chudoba	36
4.4	Socioekonomické faktory	37
4.4.1	Peru-HDP (Hrubý domácí produkt).....	37

4.4.2	Peru-HDI (Index lidského rozvoje).....	40
4.4.3	Bolívie-HDP (Hrubý domácí produkt).....	40
4.4.4	Bolívie-HDI (Index lidského rozvoje)	43
4.4.5	Brazílie-HDP	43
4.4.6	Brazílie-HDI (Index lidského rozvoje)	46
4.4.7	Guatemala-HDP (Hrubý domácí produkt)	46
4.4.8	Guatemala-HDI (Index lidského rozvoje).....	48
4.4.9	Komparace vybraných indikátorů v daných zemích.....	49
4.5	Chudoba a její rozložení.....	51
4.5.1	Peru	51
4.5.2	Bolívie	52
4.5.3	Brazílie	53
4.5.4	Guatemala	54
4.5.5	Giniho index.....	56
5	Návrhová část	57
5.1	Zdůvodnění a smysl projektu	59
5.2	Etapy projektu	60
5.2.1	Přípravná fáze projektu	60
5.2.2	Realizační fáze	60
5.2.3	Provozní fáze.....	61
5.2.4	Technické a technologické aspekty.....	61
5.2.5	Dopad projektu na životní prostředí.....	62
5.3	Analýza citlivosti a řízení rizik.....	62
5.3.1	Finanční rizika.....	62
5.3.2	Časová rizika.....	62

5.3.3	Riziko při řízení prací.....	63
5.3.4	Riziko nekvalitní práce	63
5.3.5	Riziko nevyužití	63
6	Závěr	64
7	Bibliografie	66
8	Seznam obrázků.....	72
9	Seznam tabulek	72
10	Seznam grafů.....	72

Seznam použitých zkratek

EI	Index vzdělání (<i>Education Index</i>)
FAO	Organizace pro výživu a zemědělství (<i>Food and Agriculture Organization</i>)
HDI	Index lidského rozvoje (<i>Human Development index</i>)
HDP	Hrubý domácí produkt
HNP	Hrubý národní produkt
II	Index příjmu (<i>Income index</i>)
LEI	Index očekávané délky života (<i>Life expectancy Index</i>)
MVČR	Ministerstvo vnitra České republiky
OSN	Organizace spojených národů (<i>United Nations</i>)
UNDP	Rozvojový program OSN (<i>United Nations Development Programme</i>)
WB	Světová Banka (<i>World Bank</i>)
WCED	Světová komise pro životní prostředí a rozvoj (<i>World Commission in Environment and Development</i>)

1 Úvod

Mezi stěžejní problémy současného světa patří především potraviny, zdraví, energie a bydlení. Všechny výše zmíněné faktory mají společné především to, že v rámci rozvojového světa se setkáváme s jejich nedostatkem

V současném světě čelíme vysokému množství nenaplněných požadavků na důstojné (či alespoň dostačující) bydlení, a to především v rozvojových zemích. Budoucnost leží ve městech a obrovských globálních investicích do bydlení a infrastruktury - exponenciální růst urbanizace.

V rámci přemýšlení o urbanizaci, je nutné zmínit i spojitost mezi migrací a rozvojem, především migraci z venkova do měst. Odhaduje se, že do roku 2030 bude ve městech žít na pět miliard obyvatel, což by se rovnalo přibližně 61% světové populace. Poprvé v historii nastane situace, kdy bude ve městech žít více lidí než na venkově. Urbanizace neprobíhá rovnoměrně a narůstající počet městských obyvatel je v rozvojových zemích rychlejší než v zemích rozvinutých.

Města jsou vnímána jako centra rozvoje, společenské dynamiky, koncentrace bohatství či alespoň příležitostí k jeho dosažení. Lidé žijící v chudobě na venkově jsou tedy motivováni vidinou lepšího života a migrují do měst. Situace takových lidí mnohdy zůstává stejná nebo dochází k jejímu zhoršení. Typickým útočištěm a prvotním zachytným bodem jsou chudinské čtvrti v okrajových částech velkých měst. V těchto místech žijí lidé v nuzných podmínkách, v chatrčích z různých stavebních materiálů bez dostupnosti nezávadné pitné či alespoň užitkové vody, elektřiny a infrastruktury. Chycení v kruhu chudoby, ze kterého jen složitě vystoupí ven.

V rámci chudinských čtvrtí by měli lidé mít možnost důstojného bydlení, které by jim napomohlo zlepšit svoji aktuální situaci a díky zázemí se lépe postarat sami o sebe a své blízké či rodinu. Se zvětšujícími se městy, dochází i ke zvětšování a rozšiřování těchto čtvrtí a roste i množství jejich obyvatel.

Udržitelný rozvoj měst sebou nese především zachování a odpovědnost nejen za současný stav a jeho zlepšování teď a tady, ale především i reflexi do budoucna. Vysoké

tempo urbanizace přenáší problém chudoby do měst rychleji, než se s ní daří bojovat. Lidé žijící v chudobě ve městech jsou v jistém smyslu zranitelnější než chudí obyvatelé venkova, jelikož jsou závislí na finančních zdrojích a nemají možnost samozásobitelství. Jejich možnost života a bydlení je omezena.

Z tohoto hlediska by bylo možné situaci v chudinských čtvrtích velkých měst řešit formou nízkonákladového bydlení, které by zajistilo možnost vhodného bydlení i lidem žijícím pod nebo na hranici chudoby.

Redukce městské chudoby souvisí s ekonomickým růstem a rozvojem daného státu a následnými investicemi do sociální a humanitární politiky. Ve městech rozvojového světa "vedle sebe" často žijí ty nejbohatší skupiny obyvatel s těmi nejchudšími, vytrácí se tedy existence střední třídy, která je ekonomickým tahounem společnosti.

Otázka bydlení bude v dnešní době stále více aktuální. Je nezbytné hledat možnosti řešení této problematiky. Vytvořit a navrhnout sociální bytové jednotky či okrsky pro komunity a obyvatele žijící ve slumech. Realizovat městský model bydlení, který se připojuje k účinnosti a udržitelnosti v rámci vysoce kvalitního prostředí určeného k bydlení.

2 Cíle a metodologie

2.1 Cíle práce

Cílem této diplomové práce je pojednat o směrech udržitelného rozvoje v Latinské Americe. Práce bude obsahovat teoretickou, analytickou a návrhovou část. Teoretická část bude obsahovat vymezení základních pojmů urbanizace a socioekonomických faktorů, analytická část se zaměří na zhodnocení Indexu lidského rozvoje, Hrubého domácího produktu a na analýzu současného stavu urbanizace a chudoby ve vybraných zemích Latinské Ameriky.

Výsledkem práce bude návrh na řešení rostoucí urbanizace a výstavbu nízkonákladového modulárního bydlení, které by bylo možné realizovat v chudinských čtvrtích (slumech či favelách).

2.2 Metodika

Při tvorbě této práce byla využita literární rešerše, která spočívá ve vyhledávání, shromažďování, třídění a zpracování dat a informací. Data byla čerpána převážně z internetových zdrojů, odborných publikací, knih a odborných časopisů. Dále jsem použila databáze, výroční zprávy a různé další dokumenty poskytované mezinárodními organizacemi

Práce byla omezena některými limitujícími faktory, jako nedostupností relevantních informací a dat (například některá nedostupná data k zemi Guatemala). Dostupné statistiky a hodnoty zde řešených faktorů se liší dle poskytovatele informací (vládní, nevládní, státní a jiné statistiky)

Analytická část se věnuje zhodnocení současného stavu socioekonomických faktorů, analýze chudoby a urbanizace vybraných zemí.

Bylo využito kompilativních metod a historicko-komparativní metody. K analýze chudoby byla využita Lorenzova křivka a Giniho index.

Návrhová část pojednává o možnostech nízkonákladového modulárního bydlení v rozvojovém světě

3 Literární rešerše

3.1 Urbanizace

Z teoretického hlediska je urbanizace ve své podstatě obtížně definovatelná forma, definic existuje velmi mnoho. Urbanizace je procesem, při kterém dochází k rozvoji měst a prostorovým, socio-kulturním ekonomickým a demografickým změnám. Urbanizace je oborem, kterým se v současné době zabývá především sociologie, demografie a ekonomie, ale také urbanismus, který je aplikovaným vědním oborem.

Jedna z obecných definic k urbanizaci: *"jedná se o mnohostranný sociálně ekonomický proces vyznačující se stěhováním obyvatelstva do měst, růstem měst, změnami funkčního využití území sídel, koncentrací, intenzifikací a diferenciací městských druhů činnosti (funkcí) nebo výroby v širokém slova smyslu, vznikem nových forem a prostorových struktur osídlení a rozšířením městského způsobu života se specifickou strukturou styků, kulturou, systémem hodnotových orientací atd."* (Šilhánková, 2009).

Obecná definice, která je uvedena ve Velkém sociologickém slovníku se o urbanizaci vyjadřuje jako o: *"o prostorové koncentraci lidských činností i obyvatelstva projevující se změnami v chování lidí, v jejich motivacích, v kulturních vzorech i ve formách organizace společnosti. Změny jsou vyvolány životem v prostředí s velkým počtem, vysokou hustotou a značnou různorodostí obyvatel, aktivit i lidských výtvorů"* (Musil, 1997)

Dle Jiřího Musila můžeme urbanizaci rozdělit dále ještě užší a širší. Za užší pojetí pokládá především demografický výklad urbanizace. Demografie chápe urbanizaci především jako proces koncentrace obyvatelstva, později i společných činností, nebo jako šíření a přejímání městské kultury. Z toho hlediska je míru urbanizace možné vyjádřit jako podíl obyvatelstva žijícího ve městech oproti celkovému počtu obyvatel určitého území a na základě toho provádět další kvantitativní analýzy, které staví například na korelacích mezi stupněm industrializace, hospodářského blahobytu nebo sociálního rozvoje a urbanizace. Nelze však srovnávat země v rozdílných geografických

podmínkách a na různém stupni sociálního a hospodářského rozvoje, díky tomu se toto měření jeví jako problematické. (Musil,1997).

Do rámce užšího pojetí urbanizace řadíme kulturní a sociálně-psychologický proces, jehož prostřednictvím lidé získávají hmotné a nehmotné prvky městské kultury, a to včetně vzorců chování, forem organizace a myšlenek, které vznikají ve městech a jsou pro města typická. Difúze (nepřímá urbanizace) je chápána jako proces předávání artefaktů lidské činnosti mezi různými kulturami. V tomto kontextu lze této terminologii rozumět jako výměně kulturních prvků a šíření městského způsobu života do neměstského a obráceně. Obecně převládá představa, že šíření městských kultur převládá svým vlivem nad šířením neměstských kultur. Tuto výměnu lze vztahovat na obyvatelstvo, společnost nebo prostředí. (Urbanizace, 2014)

Ekonomické pojetí urbanizace je úzce propojeno s industrializací a s rozvojem průmyslového kapitalismu. Ve společnosti dochází k rychlé strukturální změně, v níž hraje hlavní roli saldová migrace (počet přistěhovalých a vystěhovalých na zkoumaném území daného celku) z venkova, ve městech rozvíjí průmysl, koncentrují se zde výrobní prostředky a centralizuje se kapitál.

Z behaviorálního hlediska můžeme říci, že urbanizace vnímá město jako centrum sociální změny, která přetváří zvyky, postoje a hodnotové orientace lidí. Tyto změny se z městského prostředí šíří do okolí.(Johnson a kol, 2000)

Pojetí urbanizace je potřeba chápat provázaně, avšak vnímat, že aplikovatelnost jednotlivých koncepcí urbanizace je nutná v odlišných měřítkových úrovních výzkumu.

Urbanizaci také rozdělujeme na přímou a nepřímou. Přímá urbanizace je dle Šilhánkové (2014) stěhováním venkovského obyvatelstva přímo do velkých měst. V souvislosti s tím dochází k akulturaci. Tento efekt můžeme v současné době pozorovat zejména v zemích, kde se kromě hlavního města s vyvinutou infrastrukturou nevyskytují menší centra, která by plnila funkci regionálního významu. Jedná se především o tzv. "země třetího světa"(Afrika, Asie, Latinská Amerika). (Urbanizace, 2014)

Nepřímá urbanizace představuje extenzivní proces růstu městského obyvatelstva v územích, kde je rozvinutá hierarchická struktura osídlení. Obyvatelstvo se nejčastěji stěhuje z venkova do nejbližšího města-regionální centra- a teprve v následující generaci/generacích pokračuje urbanizace z malého města do města většího -metropole (příkladem může být Česká republika, Francie, Velká Británie a další země západního světa). (Šilhánková, 2009)

3.2 Urbanizace chudoby (migrační urbanizace)

Urbanizace chudoby je procesem, který zahrnuje různé aspekty vztahu mezi chudobou a nárůstem městské populace. V rámci spojitosti mezi migrací a rozvojem nezapomínejme na migraci uvnitř rozvojových zemí, a to především na migraci z venkova do měst a s ní související urbanizaci chudoby. Proces urbanizace chudoby nezahrnuje pouze migraci chudých obyvatel venkova do měst, ale i pohlcování vesnic kolem měst a přirozený přírůstek v samotných městech. S celkovým rozvojem urbanizace v chudých zemích se postupně vyostřuje problém moderní městské chudoby, která se v mnohých ohledech liší o „tradiční“ městské chudoby. Příčiny zranitelnosti chudých obyvatel měst jsou zejména závislost na finančních prostředcích bez možnosti samozásobitelství, finančně náročná zdravotní péče, vzdělání a další služby. Také oslabení tradičních sociálních vazeb a stupňování násilí a kriminality. Městská chudoba je závažný problém, a to v důsledku vysokému tempu urbanizace chudoby. Chudoba ve slumech se dá považovat horší (chudinské čtvrti jsou přeplněné praceschopnými lidmi), než chudoba na vesnici. Nedostatek půdy ve městech neumožňuje samozásobitelství a chudí si musí kupovat až 90% potravy.(Maxwell 1999), (Migraceonline, 2008)

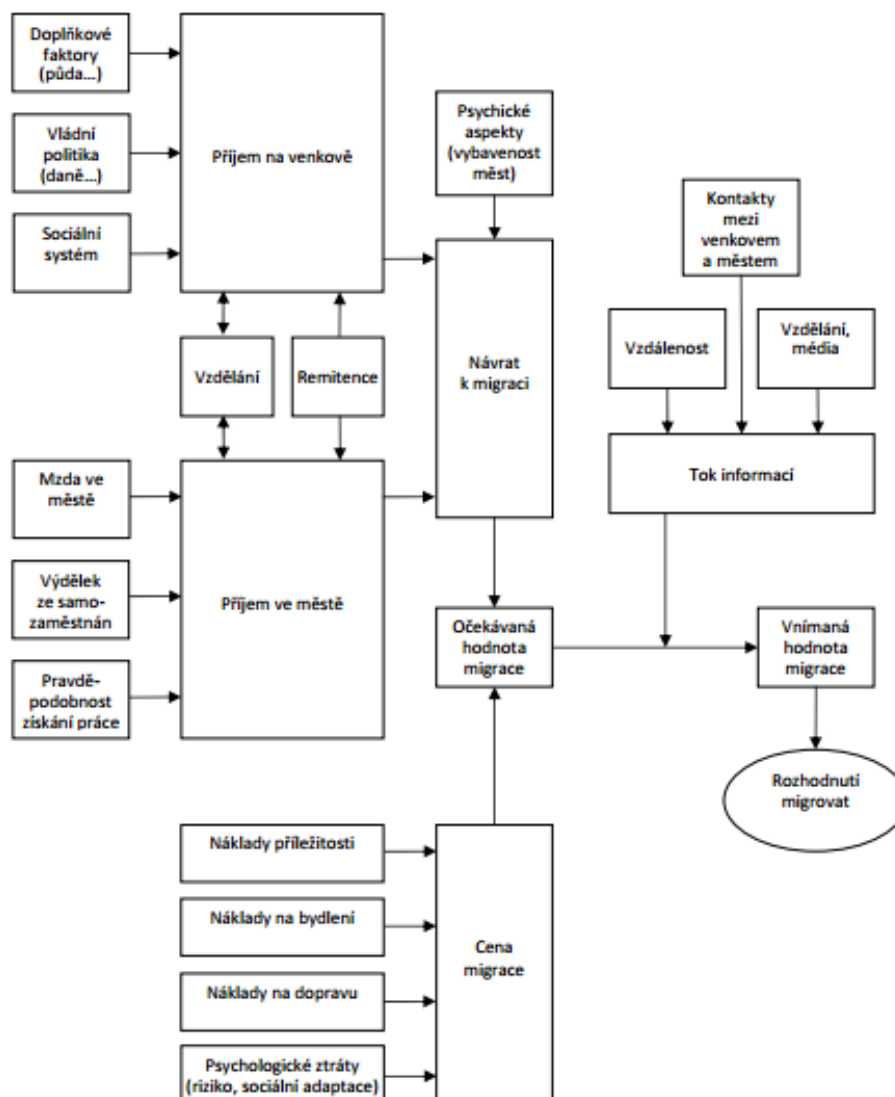
Město je vnímáno jako centrum společensko-ekonomické modernizace a prosperity, avšak ne vždy dochází k reflexi rostoucích rozdílů mezi obyvateli měst.

Ekonomická úroveň rozvojových států je výrazně nižší než v zemích rozvinutých. Jsou zde signifikantní rozdíly v socioekonomických faktorech (nižší naděje na dožití, finanční příjmy, vzdělání). Celý proces urbanizace zahrnuje více lidí, rozsah migrace je tak větší a rychlejší. Většina nově příchozích má tak problémy se získáním zaměstnání a začleněním se do struktur města. (Rozvojovka, 2009)

Chudí ve městech mají sice na jednu stranu více příležitostí zapojení se do pracovního procesu, ale tyto šance jsou v reálných podmínkách řady měst rozvojového světa pouze teoretické. Chudí mají tak omezené možnosti vlastního zabezpečení, a proto se stávají zranitelnějšími. Zranitelnost se váže především na příjem a spotřebu, které bude daný jedinec čelit v budoucnu (současný předpoklad o ztrátě budoucích příjmů). (Rozvojovka, 2009)

Můžeme i vycházet z předpokladu, že migrace je převážně ekonomický fenomén, který z pohledu individuálního migranta může být racionálním rozhodnutím i přes nezaměstnanost, která ve městech existuje. Migrant poměřuje a zvažuje různé pracovní příležitosti na trhu práce, to jak na venkově, tak ve městě a vybírá ty, které považuje za nejvýhodnější. Rozdílné faktory ovlivňující migrantovo rozhodnutí jsou znázorněny na Obrázku 1. (Migraceonline, 2008)

Obrázek 1: Faktory ovlivňující migraci

Zdroj: Todaro, 2000

3.3 Ekonomická a sociální bezpečnost státu

Pod pojmem bezpečnost si můžeme představit stav, kdy je systém schopen odolávat známým a předvídatelným vnějším a vnitřním hrozbám, které mohou negativně působit proti jednotlivým prvkům (případně celému systému) tak, aby byla zachována struktura systému, jeho stabilita, spolehlivost a chování v souladu s cílovostí. Bezpečnost státu je dána mírou stability systému a jeho primární a sekundární adaptací. (MVCR, 2015).

Ekonomickou bezpečností rozumíme stav objektu, jehož bezpečnost má být zajištěna (v tomto případě státu), není ohrožena hrozbami, které výrazně snižují nebo by mohly snížit jeho výkonnost potřebnou k zajištění obranných i dalších bezpečnostních kapacit, sociálního smíru a konkurenceschopnosti státu i jeho jednotlivých složek, tj. Především jednotlivých podnikatelských subjektů na vnitřních i vnějších trzích. (MVČR,2015).

Ekonomickou bezpečnost můžeme poměřovat například na základě Hrubého domácího produktu (HDP-Hrubý domácí produkt), který je součtem peněžních hodnot finálních (konečných) výrobků a služeb, vyprodukovaných během jednoho roku výrobními faktory alokovanými v dané zemi (bez ohledu na to, kdo tyto faktory vlastní). HDP je makroekonomickým ukazatelem, kterým se měří celkové výdaje, celkový příjem a celkový produkt v ekonomice dané země. (MVČR,2015)

Sociální bezpečností rozumíme bezpečí každého jedince a zároveň celé společnosti. Sociální zabezpečení v rámci je státu je souborem institucí, zařízení a opatření, které mají za úkol předcházet, zmírňovat a odstraňovat důsledky negativních sociálních situací v životech občanů daného státu. Zabezpečení můžeme chápat jako činnost směřující k určitému stavu. Sociální zabezpečení je definováno jako: "*Sociální zabezpečení jsou systémy náhradních (mimořádných) zdrojů zabezpečujících relativní stabilitu, přiměřenou minimální úroveň sociálního zabezpečení a sociální suverenitu*".(Krebs, 2010)

Každá země sociální zabezpečení naplňuje jiným obsahem. V některých zemích je sociální zabezpečení omezeno na minimum, což znamená pouze důchodové zabezpečení a sociální služby, širší pojetí zahrnuje více odvětví. Patří sem například: péče o zdraví (léčba i prevence), zabezpečení při dočasné neschopnosti pro nemoc a úraz, zabezpečení matek v těhotenství a mateřství, pomoc při výchově dětí, zabezpečení při invaliditě, ve stáří, zabezpečení rodinných příslušníků a pozůstalých a také zabezpečení v nezaměstnanosti.

Pojem sociální minimum zahrnuje soubor zdrojů, které daná osoba potřebuje, aby mohla vést rádný a důstojný život v té dané společnosti, alespoň na minimální úrovni (lidé by neměli hladovět na ulicích, každý by měl mít přístup alespoň k základní

zdravotní péči a každý občan by měl mít zabezpečeny základní potřeby). Základní kalorický příjem pro vývoj zdravého jedince je vyjádřen kalorickou hodnotou, která se obvykle udává v kilokaloriích (kcal) na osobu a den. Hranice stanovená Organizací pro zemědělství a výživu (FAO), činí 2703 kcal/os./den. Kalorický příjem nižší než tato hranice znamená podvýživu, při dlouhodobém sublimitním příjmu jde o chronickou podvýživu, respektive hlad.(Zemědělství rozvojových zemí,2014)

Každá země má zavedeny nebo zavádí řadu institucí a politik, které zajišťují přístup k sociálnímu minimu, obvykle v rámci programu sociálního minima, který by měl být legislativně ustanoven. Tento typ zabezpečení by měl být jasně stanoven v politice každého státu.

Stanovení úrovně a zdrojů, které lidé potřebují, aby mohli vést řádný a důstojný život ve společnosti ve které žijí, je složité. Jako takový obecný model můžeme použít Maslowovu pyramidu potřeb. Tato pyramida hierarchicky zachycuje lidské potřeby. Byla definována americkým psychologem Abrahamem Haroldem Maslowem v roce 1943. Dle této teorie má člověk pět základních potřeb. Na prvním místě jsou potřeby fyziologické (hlad, žízeň,...), druhé místo patří potřebě bezpečí (jistota zaměstnání, příjmu rodiny, ochrana před násilím), na třetí příčce je potřeba lásky, přijetí a sounáležitosti (přátelství, partnerský vztah), čtvrté místo zaujímá potřeba úcty a uznání (být respektován) a na posledním místě je potřeba seberealizace (snaha být nejlepším jakým člověk může být a naplnění svých schopností). (Simplypsychology,2014)

Obrázek č. 2 - Maslowova pyramida potřeb

Zdroj: Wikipedia, 2015

Sociální ochrana reprezentuje řadu výhod, které buď jsou anebo nejsou dostupné z daného státu, občanské společnosti, domácností nebo kombinací těchto prvků. Směřování sociální ochrany do jednotlivých domácností může napomoci redukovat multi-dimenzionální deprivaci, která může ovlivňovat méně aktivní chudé osoby (starší lidé nebo zdravotně postižení) a aktivní chudé osoby (například nezaměstnaní). (Krebs, 2012),

Tento široký rámec činí v rozvojových zemích koncept sociální ochrany více přijatelný než sociální zabezpečení. Sociální zabezpečení je lépe aplikovatelné v podmínkách, kde živobytí velkého množství občanů závisí na funkčnosti formální ekonomiky a při využití stanovených příspěvků je řízeno sociální zabezpečení.

V kontextu rozšířené neformální ekonomiky, obvykle chybí formální úpravy sociálního zabezpečení pro drtivou většinu pracující populace. Schopnost státu v rozvojových zemích obsáhnout převážnou většinu chudých obyvatel může být limitován z hlediska omezených zdrojů a infrastruktury. V tomto kontextu je rozhodující politické zvážení spolupráce s různými nestátními agenturami a

organizacemi, které mohou poskytnout sociální ochranu a zdravotní péči nejchudšímu obyvatelstvu.

Mezi formy sociálního zabezpečení patří sociální příjmy, které vycházejí ze sociálních dávek, sociálních služeb poskytujících poradenství a služby v terénu a sociální azyly jako jsou dětské domovy a ústavy pro opuštěné aj.

Sociální úroveň a bezpečnost státu můžeme poměřovat například Indexem lidského rozvoje (Human Development Index- dále jen HDI). Tento index vznikl v roce 1990 a jeho autory Mahbub ul Hag a nositel Nobelovy ceny Amartya Sen. Používá se k měření kvality života v jednotlivých zemích. Je prostředkem pro srovnání klíčových rozměrů lidského rozvoje. Mezi ně se řadí dlouhý a zdravý život, přístup ke vzdělání a životní standard. Tento index poměřuje země na základě rozvinutosti, nabývá hodnot od 0 do 1, kde 0 znamená absolutní nerozvinutost a zaostalost a hodnota jedna vyjadřuje zemi absolutně vyspělou a rozvinutou. (hdr.undp,2015)

V následující tabulce jsou zobrazeny základní dimenze lidského rozvoje (zdraví, vzdělání a životní standard). Pro tyto dimenze, byla určena minima a maxima těchto indexů.

Tabulka 1 Jednotlivé složky pro konstrukci HDI a jejich hodnoty minima a maxima

Dimenze lidského rozvoje	Ukazatel	Minimální hodnota	Maximální hodnota
Zdraví	Očekávaná délka života při narození	20 let	85 let
Vzdělání	Předpokládaná délka vzdělání (roky)	0	18
	Průměrná délka vzdělání (roky)	0	15
Životní úroveň	Hrubý národní důchod na hlavu v paritě kupní síly	100 USD	75 000USD

Zdroj: HDR.UNDP,2015 , vlastní zpracování

HDI je dále tvořeno geometrickým průměrem tří indexů:

$$\text{HDI} = (\text{LEI} \times \text{EI} \times \text{II}) \times 1/3$$

LEI: Index očekávané délky života (*Life Expectancy Index*)

EI: Index vzdělání (*Education index*)

II: Index HNP (*Income Index*)

Dle HDI jsou země rozděleny do čtyřstupňového systému členění, a to:

Tabulka 2 Kategorie rozvoje dle HDI a jeho hodnoty

	Kategorie rozvoje	Hodnoty
1.	Velmi vysoce rozvinuté země (Very High Developed Countries)	0,900 a vyšší = rozvinutá země
2.	Vysoce rozvinuté země (High Developed Countries)	0,800 - 0,899 = rozvojová země
3.	Středně rozvinuté země (Medium Developed Countries)	0,500 - 0,799 = rozvojová země
4.	Málo rozvinuté země (Low Developed Countries)	méně než 0,500 = rozvojová země

Zdroj: hdr.undp, 2015, vlastní zpracování

Na sociální bezpečnost státu mají také vliv objektivní faktory jako je politická situace, to znamená, jak dalece je daná země demokratická, jaké jsou politické svobody. Ekonomické aktivity daného státu, kriminalita, zájmové aktivity, přirozený přírůstek atd.

3.4 (Trvale) udržitelný rozvoj

O definicích, které vymezují termín udržitelného rozvoje, se na mezinárodní úrovni vede mnoho jednání a diskuzí. Základní aspekt udržitelného rozvoje asi nejlépe vystihuje definice obsažená ve Zprávě pro Světovou komisi OSN pro životní prostředí a rozvoj (dále jen WCED – *World Commission on Environment and Development*)

nazvané „*Naše společná budoucnost*“, kterou v roce 1987 předložila její tehdejší předsedkyně Gro Harlem Brundtlandová. (cenia,2008)

Zpráva pro světovou komisi OSN pro životní prostředí a rozvoj definuje (Trvale) udržitelný rozvoj jako takový způsob rozvoje, který uspokojuje potřeby přítomnosti, aniž by oslaboval možnosti budoucích generací naplňovat jejich vlastní potřeby. (cenia,2008)

Český sociální a kulturní ekolog Ivan Rynda se k udržitelnému rozvoji vyjadřuje: „*Trvale udržitelný rozvoj je komplexní soubor strategií, které umožňují pomocí ekonomických prostředků a technologií uspokojovat lidské potřeby, materiální, kulturní i duchovní, při plném respektování environmentálních limitů; aby to bylo v globálním měřítku současného světa možné, je nutné redefinovat na lokální, regionální i globální úrovni jejich sociálně-politické instituce a procesy.*“ (cenia,2008)

Všechny definice udržitelného rozvoje vyžadují, aby byl svět vnímán jako systém, který propojuje prostor a čas. Když uvažujeme o světě jako o systému, který zahrnuje prostor, je třeba pochopit, že například znečištění ovzduší vzniklé v Severní Americe ovlivňuje kvalitu ovzduší v Africe. V okamžiku, kdy začneme uvažovat o světě jako systému propojeném v čase, uvědomíme si, že rozhodnutí našich prarodičů, jak obdělávat půdu a farmářit mají vliv na současnou zemědělskou praxi.(iisd, 2012)

Je třeba zlepšovat životní úroveň a blahobyt lidí v mezích kapacit ekosystémů, a t při zachování přírodních hodnot a biologické rozmanitosti pro současné a příští generace.

3.5 Ekonomická nerovnost

Ekonomická nerovnost existuje napříč celou lidskou společností. Moderní demokratické státy se zakládají na rovnoprávnosti všech občanů, volná ekonomická soutěž však vytváří rozdíly, které mohou některým bránit ve využití těchto práv. Chudoba není ve společnosti náhodně rozložena a u jistých skupin obyvatel je daleko vyšší než u jiných. Ekonomická nerovnost se tak stává také politickým problémem. Příjmová nerovnost se nejčastěji měří jako poměr mezi průměrným příjmem pětiny nejbohatších k průměrnému příjmu pětiny nejchudších obyvatel. Další možností je také Giniho koeficient, poměřuje se jím ekvivalence rozložení bohatství a důchodů v jednotlivých územních celcích, nejčastěji státech. Grafickým zobrazením

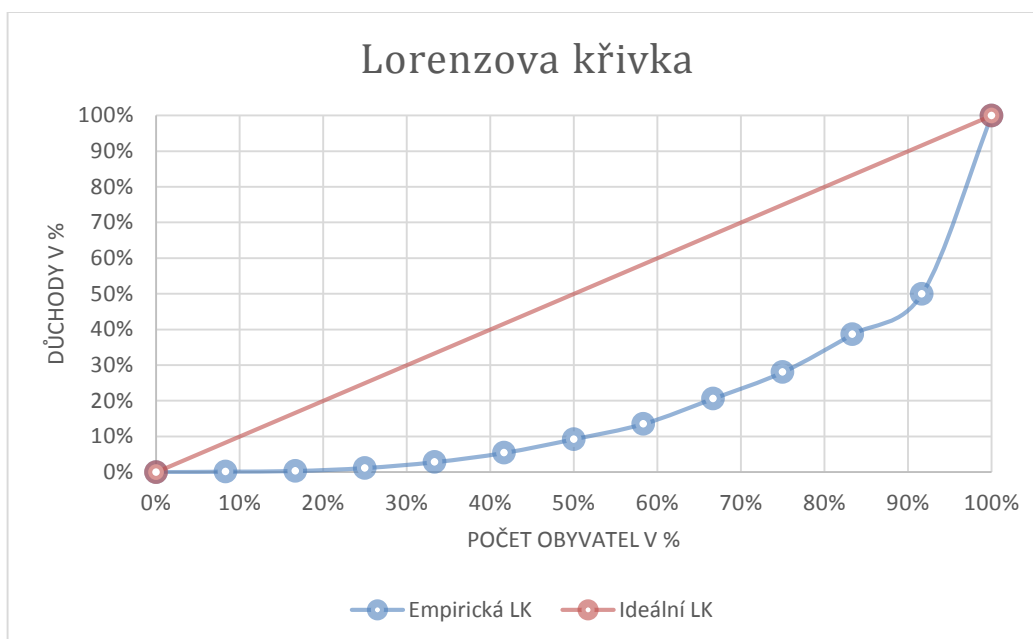
nerovnoměrnosti rozdělení bohatství a důchodů v populaci nějakého celku (nejčastěji státu) se zabývá Lorenzova křivka.

Giniho koeficient byl vymyšlen a sestrojen v roce 1912 italským statistikem Coradem Gini. Tento koeficient poměřuje rozdíl mezi plochou pod ideální Lorenzovou křivkou (plocha A) a plochou pod skutečnou Lorenzovou křivkou (plocha B) s plochou pod ideální Lorenzovou křivkou. Giniho koeficient nabývá hodnot od 0 do 1. Čím více se hodnota blíží k 0, tím se rozdělení důchodů domácností blíží absolutně rovnostářskému. V tomto případě nejsou rozdíly mezi důchody příliš velké. V případě, že se koeficient blíží k hodnotě 1, jedná se o stav absolutní nerovnosti ve společnosti. Velký rozdíl v příjmech jednotlivých domácností. Koeficient v extrémech není v reálném světě dosažitelný. Hodnota blížící se k nule by nastala pouze tehdy, pokud by všichni napříč celou společností měli absolutně rovným dílem. Opačná hodnota, tedy dosahující jedničku by mohla nastat pouze v případě, že by některé domácnosti nevydělávaly téměř nic, zatímco jiné téměř vše. (Příjmová nerovnost, 2013), (fao,2005)

Giniho koeficient se vypočítá jako:

$$G = \frac{A}{A + B}$$

Graf č. 1. Lorenzova křivka

Zdroj: vlastní zpracování

Na grafu č. 1 můžeme vidět ideální a skutečnou Lorenzovu křivku. Ideální křivka je zobrazena jako červená přímka a skutečná Lorenzova křivka je znázorněna jako prohnutá modrá křivka. Vodorovná osa (x) obvykle udává počet domácností či obyvatel v procentech a svislá osa (y) udává procento důchodů.

4 Analytická část

4.1 Analýza současného stavu ve vybraných zemích Latinské Ameriky (Peru, Bolívie, Brazílie, Guatemala)

Latinská Amerika je regionem, kde můžeme vidět provázanost mezi rozvojem, životním prostředím a nucenou migrací. Značná část migrantů v Latinské Americe jsou environmentálně přesídlené osoby (Environmentally displaced people), což jsou lidé, pro které je životní prostředí faktorem, který je nutí ke stěhování. V Latinské Americe od sedmdesátých let dvacátého století dramaticky vzrostla chudoba. Signifikantním trendem je rostoucí urbanizace chudoby, což jsou lidé migrující do měst. Migrace do měst je zapříčiněna z různých důvodů. Jedním z důvodů je chudoba na venkově, která je směsicí socioekonomických a klimatických faktorů (sucho, sesuvy půdy a jiné). (Projectperu,2011)

Podle Světové banky je migrace zásadním faktorem ve zmírňování venkovské chudoby. V průměru ztratí díky migraci každoročně venkovské oblasti až 7% populace, a tento trend má pokračovat i v průběhu následujících 25 let. Městská chudoba má narůstající tendenci a milionům těchto migrantů by měla být dána šance na vybudování nového života. Až 25% obyvatel v Latinské Americe žije ve slumech (na 90 milionů lidí). Pro porovnání v Asii žije ve slumech okolo 60% z celkové populace, zatímco v severní Africe je to 13,3%. Čína bojuje s tímto problémem pomocí největšího projektu na sociální bydlení v historii, s cílem vybudovat 36 milionů bytových jednotek do konce roku 2015. (Academy of urbanism, 2014)

Mnoho obyvatel slumů je velmi nejisté situaci, a to v důsledku nejisté kvality půdy (záplavové oblasti, sesuvné zóny, blízkost znečišťujícího průmyslu) a její držby, která obvykle bývá nezákonná.

Migrace do měst vytváří obrovský tlak na již velmi zatíženou městskou infrastrukturu. Ve většině měst nejsou dostupné pro každého kanalizační služby ani pitná voda distribuována potrubím. Nadměrné zatížení městských oblastí v kombinaci se změnou klimatu se na městech znatelně projevují. Mnoho měst v Latinské Americe

trpí dopady vzestupu mořské hladiny, nepříznivého počasí a extrémními klimatickými podmínkami. Na celém světě se nachází 3351 měst, která jsou ohrožena vzestupem mořské hladiny, 27% z nich je alokovaných v Latinské Americe. Všechny tyto faktory mohou mít nepřímý vliv například na vodovody, kanalizace a dodávky energií. Chudinské čtvrti umístěné v odvodňovacích údolích řek a potoků se tak ocitají v téměř permanentním ohrožení. (Jean Lambert, 2002)

Chudinská předměstí neboli slumy jsou větší či menší míře součástí prakticky všech latinsko-amerických měst. Proporcionálně však nedosahují takového rozsahu jako chudinská předměstí v Africe. (Projectperu, 2011)

Slumy jsou velkým problémem, s ohledem na vysokou míru kriminality a praktickou absenci státní moci v těchto oblastech. Kumulace kriminality, různé formy organizovaného zločinu a s tím spojeného obchodu s drogami mají negativní dopad na bezpečnostní situaci v dané oblasti.

Obvykle zde chybí základní infrastruktura, jako je kanalizace, pitná voda a v některých případech i elektřina. Toto zhoršené životní prostředí bez kanalizace a bezpečného přístupu k pitné vodě vytváří zdravotně rizikové oblasti. Je zde také problematický přístup ke vzdělání pro děti. (Hrabálek, 2014)

Latinsko-americká města mají koncentrickou podobu. Koncentrují se do pomyslného prstence, v jehož středu se nachází komerční zóna a na ni navazují rezidenční čtvrtě střední třídy. V dalším prstenci jsou obydlí chudších pracujících a také zóny nových usedlíků, kteří si svá obydlí obvykle staví svépomocí. Veřejné služby zde samozřejmě fungují na nižší úrovni než částech města blížících se středu prstence. Čím dále od centra se pohybuje, tím je situace horší. Nejvzdálenější prstenec je tvořen samotnými slumy. (Hrabálek, 2014)

V posledních letech dochází ke zvyšování kapacity jednotlivých státních i lokálních institucí v oblasti zlepšování životních podmínek v chudinských předměstích. Zavádí se

programy na rozvoj infrastruktury a je zde snaha o pacifikace předměstí¹ (především Brazílie), což znamená zlepšování bezpečnostní situace ve favelách. Ekonomické zisky z pacifikace mají pozitivní dopad na obyvatele slumů, kteří začínají platit daně a platí i za některé služby, které dříve využívali nelegálně (elektrina, kabelová televize). Dané prostředí je následně přitažlivé pro obchodníky a ve slumech se rozvíjí obchod a komerční sféra. (Hrabálek, 2014)

4.2 Urbanizace v Latinské Americe

Latinská Amerika je v komparaci s Evropou v současnosti nejurbanizovanějším regionem světa. Podle Organizace spojených národů žije ve městech až 80% obyvatel tohoto regionu. V Evropě je to 73% a v Asii pouhých 45%. Dle odhadů by měla urbánní populace v regionu do roku 2050 tvořit až 87% obyvatel. (CIA,2014)

Urbanizace v Latinské Americe je trendem především dvacátého století. Na počátku století se na tomto kontinentu nacházela pouze dvě města, která měla více než milion obyvatel. Prvním bylo Buenos Aires (okolo roku 1910) a následovalo Rio de Janeiro o pár let později. V současné době zde můžeme nalézt největší města světa, jako například Ciudad de Mexico s více než 18 miliony obyvatel nebo také brazilské Sao Paulo i argentinské hlavní město Buenos Aires. (Hrabálek, 2014), (Library,2015)

Proces rychlé urbanizace souvisí s velkým nárůstem počtu obyvatel regionu Latinské Ameriky. Od počátku 20. století do současnosti se počet obyvatel regionu zdesetinásobil a aktuálně se blíží 600 milionům osob. Rychlý růst měst sebou přináší i závažné sociální problémy jako je rozšiřování nerovnosti mezi městskými a venkovskými oblastmi, ale také zvyšování nerovnosti ve městech samotných, kdy značná část nekvalifikovaného venkovského obyvatelstva nedokázala ve městech najít práci. Důvodem je nízká kvalifikovanost, vzdělanost či nedostatek pracovních pozic. Výše zmíněné faktory vedou k životu na chudinských předměstích. (Hrabálek,2014)

¹ Nastolení míru může být legitimizováno použitím vojenské síly-brazilský přístup k problematice favel. Zpacifikovaná favela, komunita zde žijící byla „zbavena násilí po nastolení kontroly v mírovém stavu“.

Rostoucí města znamenají i růst neformální neboli stínové ekonomiky, která je reprezentována hlavně malými a mikro podniky, které nejsou součástí formální ekonomiky. Míra podílu zaměstnanosti v neformální ekonomice klesla z 50,1% v roce 2009 na 46,8% v roce 2013. Neformální ekonomika zaměstnává okolo 130 milionů obyvatel Latinské Ameriky, což limituje země regionu v produktivitě a ekonomickém rozvoji a zároveň vyčleňuje osoby pracující v neformálním sektoru ze sociální a pracovní ochrany ze strany státu. Neformální zaměstnání (dle Mezinárodní organizace práce) je prací bez dodržování práv zaměstnanců na pracovišti stanovených vnitrostátními právními předpisy (sociální zabezpečení, náhrady za práci přes čas). Mezinárodní organizace práce poukazuje také na faktor vzdělanosti u pracovníku a pravděpodobnost jejich zapojení do neoficiálního pracovního trhu. Mezi dělníky s pouze základním nebo žádným vzděláním mají dva ze tří neformální zaměstnání. (Weekly chart,2015)

Zájmy a aktivity této ekonomiky mají legální cíle, kterých je dosahováno nelegálními prostředky (například pouliční prodejci, kteří ze své živnosti neplatí žádné daně). Následně se na ně nevztahují ani běžná ustanovení pracovního práva.

Rozsah neformálního sektoru je v Latinské Americe obrovský (avšak menší než v Africe). Dle dat z roku 2011 byla zhruba jedna třetina obyvatelstva Latinské Ameriky pracujících mimo zemědělský sektor zaměstnána v neformálním sektoru. Situace se v letech 2011-2013 výrazně zlepšila především v Costa Rice, Peru a Ekvádoru (pokles o 3%), stagnující situace převládá v Hondurasu, Panamě a Dominikánské republice. (ILO,2015)

Stínová ekonomika představuje z hlediska státu problematickou oblast, jelikož lidé pracující v neformálním sektoru neodvádějí daně a nedostává se jim dostatečné ochrany práce (dle práv a norem stanovených daným státem). Na druhé straně generují příjmy, což jim umožňuje zajistit si alespoň základní živobytí. Těchto osob je tak velký počet, že je daný stát nucen nad tímto faktem přivírat oko. Pro tuto skupinu osob je prakticky nemožné najít si běžnou a legální práci. Důvodem je, jak vyloučení z pracovního trhu,

tak nedostatek kompetencí (kvalifikace, vzdělanost), ale i praktická neexistence pracovních pozic. (Weekly chart, 2015)

4.2.1 Nedostatečné kapacity na bydlení v Latinské Americe

Latinská Amerika čelí velkému a narůstajícímu deficitu v otázce bydlení. V současné době jedna ze tří rodin v Latinské Americe nebo 59 milionů lidí žijí v podmínkách nevyhovujících k bydlení. Mají příbytky postavené z nedokonalých a chudých materiálů a nedostává se jim základní péče a infrastruktury služeb. Až 2 miliony z 3 milionů domácností, které se ročně přistěhují do měst v Latinské Americe, jsou nuceny přebývat v podmínkách chudinských čtvrtí, a trpí nedostatkem adekvátního a dostupného bydlení. (IDB, 2012), (Academyofurbanism,2014)

Latinská Amerika má vyšší výskyt slumů než jiné země s podobnou úrovní příjmů, to znamená, že v tomto regionu se trhu, který se týká bydlení, nedaří uspokojit poptávku po formálním bydlení, a to zejména pro obyvatelstvo s nízkými příjmy. V tomto ohledu je nutné zajistit fungující trh, kde bude dostupné bydlení i pro sociálně slabší skupiny obyvatel. Měl by být zajištěn i přístup k základním službám, takže se lidé nebudou muset uchýlovat k životu ve slumech. V případě, že má region zájem redukovat či ukončit stávající deficit v oblasti bydlení, je třeba zavedení podpůrných programů ze strany vlád daných zemí a také programů rozvoje měst a sociálního bydlení (IDB,2012),(Academyofurbanism,2014)

Tabulka 3 - Rodiny bez domova nebo žijící v domech nedostačující kvality

Stát	Rodiny v %	Stát	Rodiny v %
Mexiko	34%	Costa Rica	18%
Guatemala	67%	Dominikánská republika	41%
Nicaragua	78%	Venezuela	29%
Kolumbie	37%	Panama	39%
Ekvádor	50%	Brazílie	33%
Peru	72%	Paraguay	43%
Bolívie	75%	Uruguay	26%
Čile	23%	Argentina	32%
Honduras	57%	El Salvador	58%

Zdroj: Inter-American Development Bank, 2012, vlastní zpracování

V Tabulce č. 2 je zobrazen procentuální výčet domácností v zemích Latinské Ameriky, které jsou buď bez domova, nebo žijí v domech nedostačující kvality. Nejhorší situace panuje v Nicaragui (78%), Bolívii (75%), Peru (72%) a v Guatemale (67%)

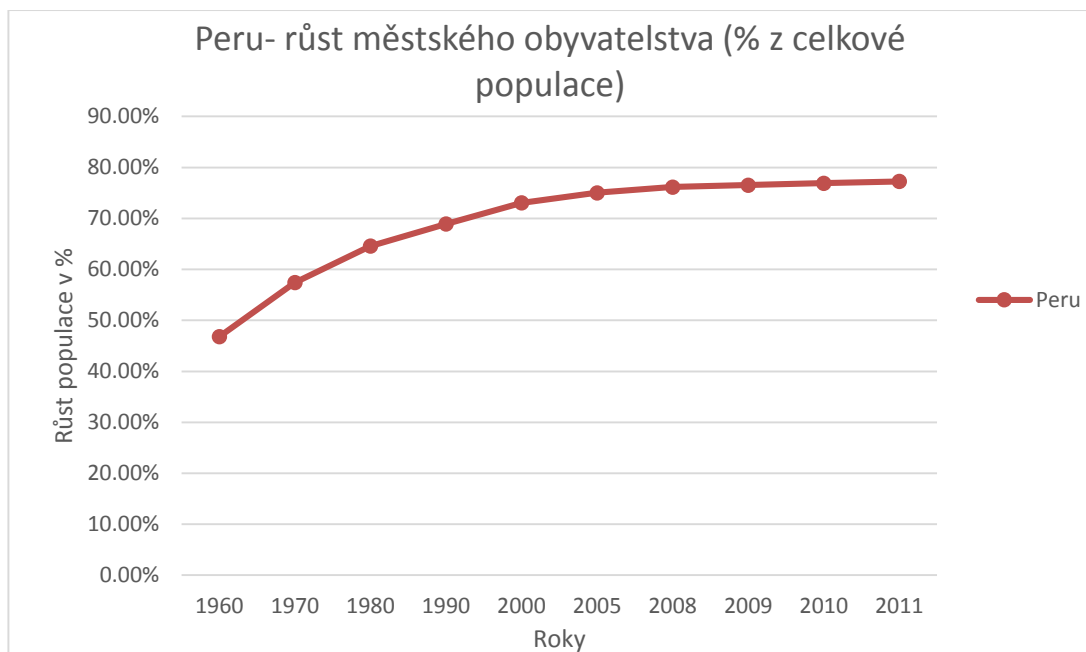
Problematické je též použití vhodné a bezpečné půdy pro nízkonákladové a udržitelné bydlení. Ze strany vlád daných zemí panuje jistá nevole vycházet tomuto modelu vstříc, a to prostřednictvím reforem souvisejících s politikou bydlení.

4.2.2 Peru

Peru je státem, jehož celková populace činí 30 149 935 obyvatel. Z toho 77% obyvatel žije ve městech. Peru je řazeno mezi země se středním příjmem a rostoucím hrubým domácím produktem. (CIA,2014)

Podle statistik žije pod hranicí chudoby méně než jedna třetina obyvatel Peru. Přesto okolo 8 milionů lidí zůstává v chudobě, největší bída přetrvává na venkově. Málo pracovních příležitostí vede venkovské obyvatelstvo k masivní migraci z venkova do městských center, kde je vidina lepšího života a pracovních příležitostí. V dnešní době žijí 3 ze 4 Peruánců v okolí městských oblastí.(Ruralpovertyportal,2014)

Graf č.2 Růst městské populace - Peru

Zdroj: Indexmundi,2014, vlastní zpracování

Graf č. 2 zobrazuje rostoucí charakter městského obyvatelstva jako % z celkové populace. Ve městech v současné době žije nejvíce lidí za posledních padesát let.

Peru ovlivňuje jak městská, tak venkovská chudoba. Venkovské oblasti se potýkají s chronickým nedostatkem potravin. Mnoho drobných zemědělců produkuje základní potraviny na úrovni životního minima. Z tohoto důvodu mohou lidé narození v hlavním městě Limě očekávat delší délku života, a to v průměru až o 20 let více než lidé narození ve venkovských oblastech na jihu. (Lima-peru,2009)

Největší koncentrace slumů je v hlavním městě. Až 25% městské chudiny žije na Linském předměstí (allao). Slumy v Limě jsou staré jako město samo. Již v 50 letech se Lima potýkala s problematikou slumů. Pro chudinská předměstí zde existuje oficiální název – „Barriadas“. Poprvé se objevily v blízkosti katolických kostelů jako prosté pokoje bez sanitárního vybavení pro chudé. Později byly tyto čtvrtě přejmenovány na takzvané „pueblos jóvenes“ neboli „mladá města“ a byly tvořeny chudými a imigranty z venkova. (Lima-peru,2009), (Peruthisweek, 2012)

V roce 1990 žilo v Limě 30% veškerého obyvatelstva Peru a z toho 70% z nich ve slumech. V současné době čítá populace Limy asi 8,2 milionu lidí a není jasně kvantifikováno, jak velké množství žije ve slumech, jelikož lidé stále migrují z venkova do měst a také zde zakládají rodiny. Většina z nich také odmítá být součástí nějakého oficiálního přehledu. Odhadem 30% populace Limy žije ve slumech. V přilehlé oblasti hlavního města se nacházejí dva samostatné slumy – San Juan a Cono Sur. Počet obyvatel se odhaduje na 3 miliony osob.(Lima-Peru,2009),

Život v chudinských čtvrtích má negativní vliv i na děti, které ve většině případů nezačnou či nedokončí ani základní vzdělání, a to z důvodu pomoci svým rodinám při obživě. Úmrtnost dětí je na periferiích až čtyřikrát vyšší než ve čtvrtích vybavených sanitárním zařízením a vodovodní sítí. Většina populace slumů a favel nemá přístup k řádné zdravotní péči, tekoucí a pitné vodě. Nedostatek peněz a na zdravotní péči má za důsledek rozšíření nemocí jako žloutenka, tetanus či tyfus.(Lima-Peru,2009),

Dle populačního soupisu z roku 2005 přesáhlo více než 200 000 domácností kapacitu řádné možnosti bydlení, to znamená kvantitativní deficit v této oblasti.

Okolo 1 milionu domácností žije v neadekvátních životních podmínkách, kde připadají 3 členové domácnosti na jeden pokoj. Neadekvátní podmínky k životu a bydlení byly stanoveny a definovány jako obydlí, které je postavené z plechu, stěny a přístřeší z palmových listů, hliněná podlaha bez sanitárního vybavení. To odpovídá zhruba 13,7% neboli 800 000 latinskoamerických příbytků. Domy postavené z velmi chatrných materiálů způsobují, že v případě přírodní katastrofy (zde zejména zemětřesení) dochází k jejich zřícení.(Lima-Peru,2009)

Minimální životní úroveň byla definována jako domácnosti bez elektrického proudu, tekoucí vody a kanalizace. Tato skupina zahrnovala 32,2% ze všech příbytků v celostátním měřítku.

Počet obydlí, které tvoří deficit – komparace těch, které vůbec neexistují a těch, které přetrvávají v nevyhovujících podmínkách je mnohem vyšší než rozdíl mezi počtem domácností a počtem domů v zemi. O kolik přesně vyšší není jasné, jelikož v kategoriích reprezentujících kvalitativní nedostatky dochází k překrývání. Na základě

těchto údajů by mohl deficit dosahovat něco mezi 1 až 2 miliony, tedy 15-30% všech domácností.(Ruralpovertyportal,2014)

4.2.3 Bolívie

Bolívie je jednou z nejchudších zemí Latinské Ameriky, která je charakteristická svou nerovností, ať už se to týká chudoby, která zahrnuje nerovné příjmy či přístup k bezpečné vodě a sanitaci, ale také vysokou kojeneckou úmrtnost, podvýživu a nedostačující základní infrastrukturu. Země je sužována jak městskou, tak venkovskou chudobou.

Celková populace Bolívie se pohybuje okolo 10. milionů obyvatel (Světová banka 2013). Z tohoto počtu žije téměř 40% lidí v extrémní chudobě. Poměr 10% nejbohatších ku 10% nejchudších je druhý nejvyšší na světě (prvenství dosahuje Namibie). Vrstva 10% obyvatel z celé populace získává 44% z celkových příjmů, zatímco 10 těch nejchudších obdrží pouze 0,5% . V Bolívii je větší chudoba ve venkovských oblastech než v těch městských. 82% venkovského obyvatelstva žije pod hranicí chudoby v porovnání k městským oblastem, kde je to 54%. (Poverty in Bolivia, 2011)

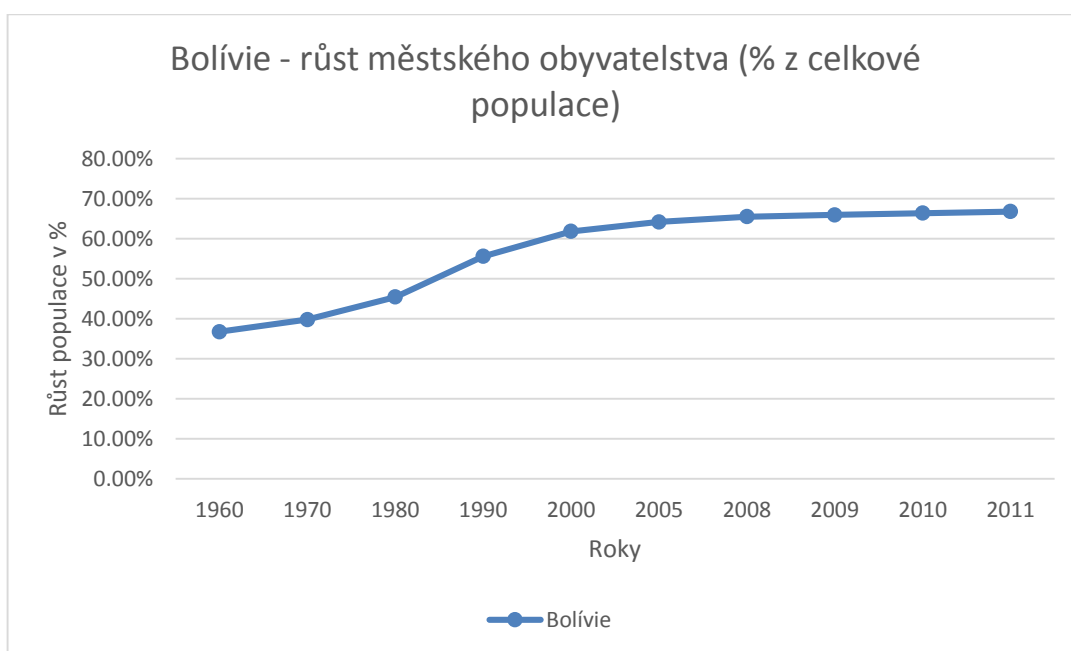
Z celkové populace nemá přes 60% přístup k pitné vodě a kanalizaci. Statistiky též ukazují, že 58% ze všech obyvatel žije v chatrčích, které nevyhovují podmínkám standardu životního minima, a to z hlediska dostupnosti základních služeb a sanitace. 31% všech domácností žije v počtu 3 nebo více osob v jednom pokoji.(Poverty in Bolivia, 2011)

Odhadem má zhruba 69% bolivijských domů nezpevněnou a hliněnou podlahu, to činí tyto domácnosti náchylné k nemocem respiračního a žaludečního typu onemocnění. Nejvíce jsou ohroženy děti.(Habitat,2015)

Vláda Bolívie si v současnosti klade za cíl snížit deficit bydlení, chybí až 250 000 domů napříč celou zemí. Byl stanoven cíl v následujících deseti letech vystavět ročně 25 000 domů. Populace však roste konstantně (1,6% ročně) a deficit bude i nadále pokračovat. (Telesurvtv,2014)

Největším městem je Santa Cruz, kde žije přes 1 milion lidí. Ženy, mladí lidé a migranti, kteří do města přicházejí, končí obvykle v městském slumu, kde žijí bez přístupu ke vzdělání, zaměstnání a často i bez základních služeb a sanitace. Sociální programy, které v Bolívii probíhají, mají ale malý efekt a neřeší danou problematiku z komplexního hlediska a tak mají obyvatelé těchto chudinských čtvrtí jen mizivé vyhlídky na zlepšení své situace.(Telesurvtv,2014)

Graf č.3 Růst městské populace - Bolívie

Zdroj: indexmundi,2014, vlastní zpracování

Na grafu č. 3 vidíme růst městského obyvatelstva jako % z celkové populace Bolívie. Urbanizační růst populace je ročně 2,2 %.

4.2.4 Brazílie

Chudoba v Brazílii je vizuálně reprezentována vysokou četností slumů. Tyto chudinské čtvrtě se nacházejí jak v metropolitních oblastech země, tak i ve vzdálených vnitrozemských regionech, které trpí hospodářskou zaostalostí a standardy, které nedostačují minimální životní úrovni. Existují zde různé podpůrné programy. Jedním z nich je například program „From Zero“, který zahájil tehdejší prezident Luiz Inácio Lula da Silva v roce 2003, součástí je i program „Bolsa Família“, který poskytuje

peníze chudým rodinám, a to pod podmínkou, že děti z těchto rodin budou mít pravidelnou školní docházku a budou očkovány. Tento podpůrný program pomohl v roce 2011 26% brazilské populace. Bolsa Família podpořila ze svého fondu 12 milionů brazilských rodin. (Bolsa Família, World Bank, 2015)

Je zde vysoká míra sociálního vyloučení a také kriminality, která je intenzivní právě v chudinských oblastech.

Brazílie má přes 200 milionů obyvatel a je tak největším a nejlidnatějším státem Latinské Ameriky. Ve městech žije okolo 85% z celkové populace. Největším městem je São Paulo se zhruba 21 miliony obyvatel. Právě vysoká míra urbanizace a populačního růstu zapříčinila mnoho problémů v rozvíjejících se městech. Města rostou příliš rychle a zdroje nejsou schopny dostatečně intenzivně narůstající populaci. Bydlení je jedním z klíčových problémů, kterým musí většina měst v rozvojovém světě čelit. Lidé migrující do měst si nemohou dovolit řádné bydlení a jsou nuceni bydlet v provizorních podmínkách chudinských čtvrtí. V Brazílii jsou tyto osady nazývány „favelas“. Deficit bydlení v Brazílii činí okolo 7 milionů bytových jednotek. Tento nedostatek odkazuje na přístřeší, která nedosahují adekvátní kvality, aby byly obyvatelné. K tomu je nutné reflektovat počet jednotek na bydlení, které je potřeba postavit, aby poskytly střechu nad hlavou všem rodinám, které jsou aktuálně v této nouzi, jelikož sdílí přístřeší s jinou domácností v přelidněných podmínkách. Mnoho obyvatel měst si buduje své domy v chudinských čtvrtích ze šrotu a materiálů jako jsou železné plechy a dřevo. Tyto jednotky jsou přelidněné a nachází se v oblastech, které nejsou určeny k formálnímu bydlení (záplavové zóny, oblasti trpící sesuvy půdy, veřejná místa a cesty). Favely nejsou postaveny v souladu s veškerými zákony a bezpečnostními předpisy a obyvatelé jsou ve stálém ohrožení života. (Borgenproject, 2014), (AljazeeraAmerica, 2014), (Ekumakad, 2006)

Bylo zjištěno, že 84% problémů v oblasti bydlení se koncentruje na rodiny, které vydělávají méně, než trojnásobek minimální mzdy (minimální mzda se pohybuje kolem 360 dolarů za měsíc). Rodiny chycené do kruhu chudoby mají omezené příjmy a nemají tedy možnost si dovolit řádné bydlení. (Brazil Issues, 2014)

Příkladem takové *favely* může být brazilská Rocinha, která je jednou z největších *favelas* v zemi. Nachází se v jižní oblasti Rio de Janeiro a je postavena na strmém svahu s výhledem na město. Údaje o počtu obyvatel jsou obtížně získatelné, avšak odhaduje se, že zde žije více než 150 000 tisíc lidí. Rychlá míra nelegálního obsazování městských okrajových částí, vede k vážným problémům, a to nejen pro obyvatele, ale i pro celou společnost a životní prostředí. (Mundoreal,2014)

V Sao Paulu, největším městě Jižní Ameriky je situace také velice nepříznivá. Zvyšující se ceny nemovitostí, nízké platy a narůstající populace vytvářejí drastický deficit v oblasti bydlení. Brazilská vláda utratila během příprav na Mistrovství světa ve fotbale 2014 okolo 243 000 000 dolarů, a to jen na silniční práce, existuje v rámci celého státu nedostatek zhruba 1 milionu bytových jednotek, a toto číslo má v posledních pěti letech stagnující charakter.(AljazeeraAmerica,2014), (Habitat,2015)

Sao Paulo má největší deficit bydlení v celé Brazílii. Cílem je vybudování cenově dostupných domů pro rodiny s nízkými příjmy, včetně těch, které vydělávají méně než 700 dolarů měsíčně. Program na zlepšení dané situace byl zahájen v roce 2009, jmenuje se Minha Casa, Minha Vida (Můj dům, můj život) a dosáhl smluv pro 1 milion domácností v rámci jednoho roku. (AlJazeeraAmerica)

Existuje zde také hnutí , které se nazývá Homeless Workers Movement. Tato organizace je kombinací přímé konfrontace a vyjednávání s vládou o zmírňování a redukci deficitu bydlení v Brazílii. Homeless Workers Movement je Brazílii nejdůležitější organizací se sociálním zaměřením. (ISA,2014)

4.2.5 Guatemala

Guatemala je jednou z nejchudších a nejvíce nerovnoprávných zemí Latinské Ameriky. Guatemala byla postižena válečným konfliktem, který trval 36 let a skončil v roce 1996. Během války bylo zabito nebo pohřešováno více než 200 000 lidí. Je zde problém ohledně pozemkových práv, jelikož pouze 1,2% populace vlastní 60% půdy. Z celkového rozložení populace, vlastní 20% obyvatel 50% z hrubého domácího produktu, to znamená, že zůstávajících 80% obyvatel žije s minimálním příjmem. (Habitat,2015)

Celková populace Guatemaly se pohybuje okolo 14 milionů obyvatel. Guatemala má nejvyšší porodnost ze všech zemí Latinské Ameriky a je nejméně urbanizovaná. Ve městech v současné době žije okolo 50 z celkové populace. (CIA,2014)

V chudobě zde žije na 30% populace. Rozdělení příjmů v této zemi je velmi nerovné a jsou zde markantní rozdíly v chudobě a životních podmínkách ve venkovských a městských oblastech. Situace ve slumech je velmi obdobná jako ve výše zmíněných zemích. Největším slumem je La Limonada přiléhající k hlavnímu městu Guatemala City. Tomuto slumu se také přezdívá „*Zona Roja*“ („Rudá Zóna“) a je domovem 60 000 lidí a je považován za největší slum ve Střední Americe. Je charakteristický extrémní chudobou, nedostatečným přístupem ke vzdělání, pracovním příležitostem a nevyhovujícím životním podmínkám. La Limonada sestává z deseti distriktů, které jsou pod nadvládou vzájemně soupeřících gangů. (LemonadeInternational,2014)

Deficit v oblasti bydlení je odhadován na 1,2 milionu bytových jednotek. Mnoho rodin má domy postavené z provizorních materiálů a 31% příbytků má hliněnou podlahu. Na 21% z venkovské populace a 10% městské trpí nedostatečným sanitárním vybavením. (AdvancedGuatemala,2012)

4.3 Diverzifikace chudoby (městská vs. venkovská) v Latinské Americe a analýza socioekonomického stavu

Chudoba je pro Latinskou Ameriku zásadní výzvou, v tomto regionu žije v chudobě na 175 milionu lidí, což je 36% z celkové populace. Tato vysoká úroveň přetrvává několik desetiletí, a to i přes snahy o její redukci a zmírnění. To dokazuje, jak komplexním problémem chudoba je. Snížení úrovně chudoby bude dosaženo konfrontací a přizpůsobením se zásadním změnám v ekonomické a sociální realitě. Jednou z těchto zásadních změn je, že se Latinská Amerika stala široce urbanizovaným regionem, v současné době žijí tři čtvrtiny populace ve městech. Urbanizace je také obvykle spojena s ekonomickým růstem a rozvojem, a to jak v Latinské Americe, tak i

jinde. Podíl celkové populace žijící ve městech vzrostl mezi lety 1960 a 2003 z poloviny na tři čtvrtiny, HDP na osobu se v tomto časovém období téměř zdvojnásobilo. Pro mnoho lidí z venkovských oblastí a měst různých velikostí, to byla cesta ven z kruhu chudoby, zlepšil se přístup ke službám a rozšířily se možnosti zaměstnání. Avšak chudoba přetrvává, a to čím více se populace stává urbanizovanou. (Hrabálek, 2014)

Pozitivní vlivy urbanizace jako je vyšší příjem, lepší přístup ke službám a menší rozsah chudoby, to jsou faktory, které se týkají i Latinské Ameriky. Míra chudoby i tak zůstává vysoká a přetrvává jak na venkově, tak ve městech. Podle Světové Banky se odhaduje, že 60% všech chudých (113 milionů lidí) a 50% extrémně chudých (46 milionů lidí) žije ve městech. (Hrabálek,2014)

4.3.1 Městská chudoba

Městská a venkovská chudoba se od sebe zásadně liší v několika směrech. První a nejdůležitějším faktem je, že městská chudoba je mnohem více integrovaná do tržní ekonomiky. Pozitivní stránkou je, že městská chudoba reaguje lépe na ekonomický růst. Elasticita chudoby s ohledem na průměrný růst je 1,3 v urbanizovaných částech Latinské Ameriky, zatímco ve venkovských oblastech je to pouze 0,7. To vytváří prostor pro udržitelnou redukci chudoby. Větší míra integrace do struktur tržní ekonomiky znamená také větší náchylnost k výkyvům v ekonomice. To znamená, že je obzvlášť důležité, aby byly domácnosti vůči těmto výkyvům odolné. Přenos makroekonomického šoku na městskou chudinu vede obvykle přes trh práce a ztráta zaměstnání je jedním z nejničivějších šoků, kterým mohou čelit. Nezaměstnanost je fenoménem především v městských oblastech. Nezaměstnanost ve městech dosahuje 15% v rámci celého regionu, což pětkrát převyšuje hodnoty na venkově. Městské oblasti jsou socioekonomicky mnohem více heterogenní než oblasti venkovské, a to s ohledem na hospodářské činnosti a procesy. To dělá zaměření chudých v městských oblastech složitějším, stejně jako předvídat, jak budou různé socioekonomické skupiny zasaženy šokem. (The Urban Poor i Latin America,2005)

Města v Latinské Americe mají tendenci být vysoce segregovaná. Což je výsledkem sociálního vyloučení, které zde existuje v relativní fyzické blízkosti k bohatství,

službám a různým příležitostem. To vede k negativním externalitám, jako je například snížená možnost získat zaměstnání, vzdělání i výdělek. Tyto externality jsou typické pro chudinské čtvrti.

Život ve městě také vede ke zvýšenému riziku konfrontace s organizovaným zločinem, drogami a místními gangy. Toto platí pro celou populaci, mnohem náchylnější jsou ale chudí obyvatelé žijící ve slumech velkých latinskoamerických měst. Kombinace slabých rodinných vazeb, vysokého procenta zalidnění a rozsáhlé různorodosti vystavuje tyto obyvatele většímu sociálnímu riziku ve výchově dětí. Tři čtvrtiny dětí z latinskoamerických měst jsou zasaženy chudobou a násilím, a to jako pachatelé i oběti..(The Urban Poor i Latin America,2005)

4.3.2 Venkovská chudoba

Venkovská chudoba je v Latinské Americe velmi rozšířená a vytváření podmínek pro rozvoj venkova by měl být jedním z hlavních pilířů strategie zmírnění chudoby. Venkovská chudoba zůstává perzistentním a nepoddajným problémem a trpí jí mnohem větší podíl populace regionu než chudobou městskou.

Například v Brazílii je venkovskou chudobou zasaženo 20 milionů lidí a mnoho z nich ve vyprahlých oblastech severovýchodu. Někteří z nich se stěhují do metropolitních oblastí jako Je Sao Paulo nebo Rio de Janeiro. Nejchudší z chudých v Latinské Americe je původní domorodé obyvatelstvo žijící ve společenstvích v odlehlých horských oblastech v Bolívii, Peru a Ekvádoru. Drsné Andské prostředí je domovem 35% nejchudších obyvatel regionu a tři ze čtyř venkovských obyvatel v Andských oblastech žijí pod hranicí chudoby.(The Urban Poor i Latin America,2005)

Venkovská chudoba v regionu je převážně spojená s nedostatečnou dostupností a nerovným rozdělením přístupu k úrodné půdě. Dále také nedostupností informací o rozdělení prostředků pro drobné zemědělce. Ve venkovských oblastech jsou lidé nuceni čelit následkům geografické izolace a omezeným veřejným investicím do vzdělávání, zdravotnictví a bydlení. Tržně orientované vedení politiky, přijaté vládami zemí v posledních letech, vedly k poklesu investic do venkovských oblastí a přispívají tak k nárůstu chudoby na vesnicích.(Ruralpovertyportal,2014)

Mezi nejchudší patří venkovské ženy, které jsou postiženy nejvíce, trpí následky vnitřních konfliktů, migrací mužů, ať už v rámci dané země nebo do zahraničí a dále jsou postiženy i strukturálními změnami. (Ruralpovertyportal,2014)

Existuje silná vazba mezi venkovskou chudobou a degradací životního prostředí. V důsledku již zmíněného nerovnoměrného rozdělení a fragmentace půdy se stávají chudí zemědělci obětmi ekonomických sil. Následně jsou nuceni obhospodařovat křehká prostředí. Nejvíce chudých je z řad drobných zemědělců, kterých je kolem dvou třetin, následují vesničané bez pozemků (30%) a 4% je na konci žebříčku chudoby původní indiánské obyvatelstvo.(Ruralpovertyportal,2014)

Podle Echecheriia (1998) čelí venkovské obyvatelstvo Latinské Ameriky třem následujícím problémům:

- 1) Nedostatečná výživa, špatné zdravotnictví a školství
- 2) Málo příležitosti práce v zemědělství a službách
- 3) Nedostačující zastoupení ve vedoucích složkách, které by účinně lobbovalo za zájmy venkova(Charakteristika zemědělství v Latinské Americe a Karibiku, 2014)

4.4 Socioekonomické faktory

4.4.1 Peru-HDP (Hrubý domácí produkt)

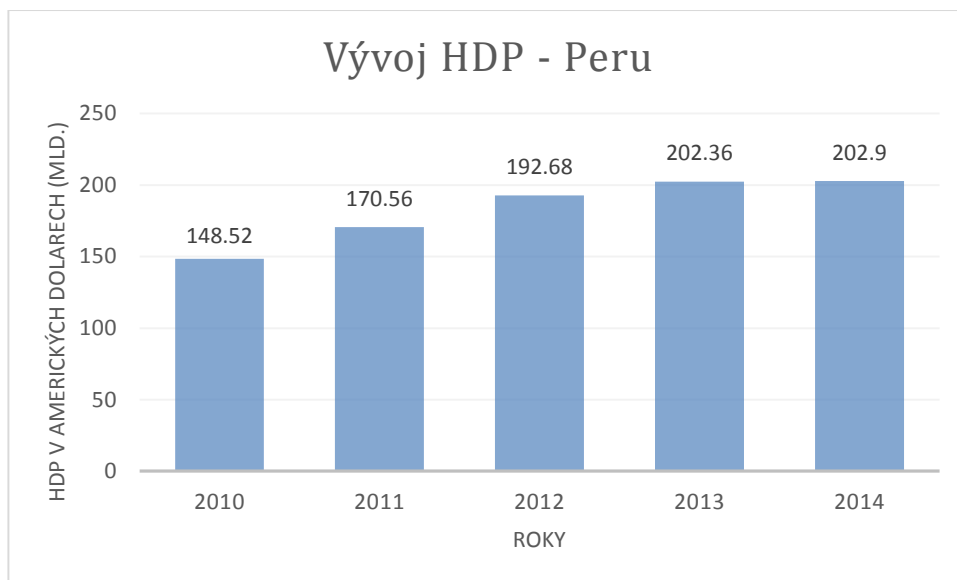
Dle Světové Banky je Peru zemí se středním vyšším příjmem a na 39. místě podle celkového HDP. Jedna z nejrychleji rostoucích ekonomik v Latinské Americe. Jádrem současného růstu je makroekonomická stabilita, omezené fiskální výdaje, vysoká zahraniční akumulace rezerv, snižování zahraniční zadluženosti a například také fiskální přebytky. Všechny tyto faktory umožnily Peru dělat velké pokroky ve vývoji, například zlepšování veřejných financí, snižování chudoby a pokrok v sociálních oblastech. V posledních deseti letech došlo také k dramatickému snížení chudoby, z 60% v r. 2004 na 25,8% v r. 2012. (World Bank, 2015)

Peru je vznikající a rozvíjející se sociálně tržní ekonomikou, která je charakterizovaná vysokou úrovní zahraničního obchodu.

Stále je zde ale vysoká nerovnost pracovních příležitostí, zvýšily se investice do vodních zdrojů a sanitace. Avšak co se týče elektrické energie, došlo k celkovému poklesu příležitostí. Ekonomika je diverzifikovaná, vývoz komodit stále tvoří významnou část hospodářské činnosti a tím vystavuje ekonomiku kolísání cen na mezinárodních trzích. Celkový průmysl a obchod jsou soustředěny v Limě. Export a obchod napomohl k rozvoji ve všech regionech.(World Bank, 2015)

Služby tvoří 43% peruánského HDP, výroba 32,3%, těžební průmysl 15% a daně 9,7%. Růst je podporován makroekonomickou stabilitou, zlepšením směnných relací a narůstajícími investicemi a spotřebou. (Traidingeconomics,2015)

Graf č.4 - Peru - vývoj HDP

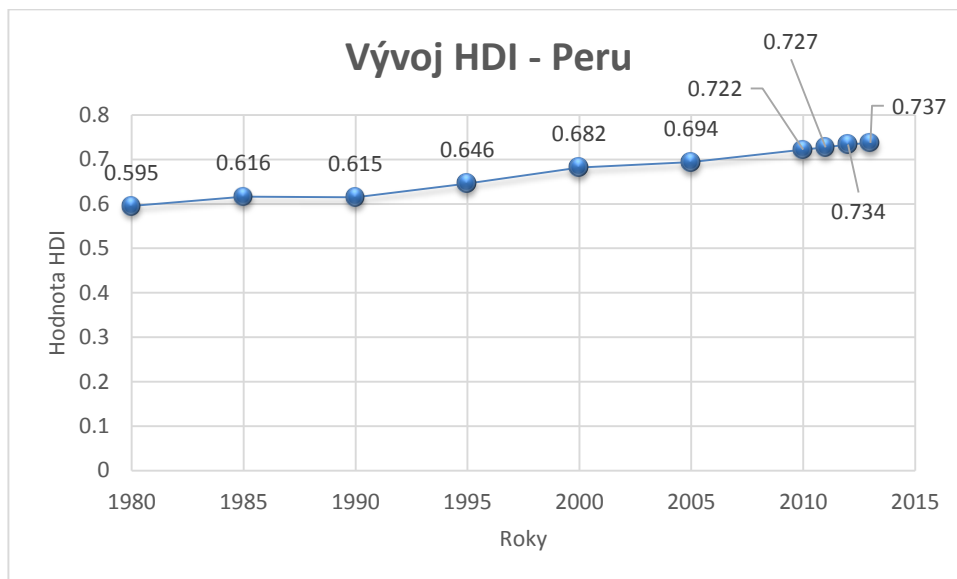
Zdroj: Tradingeconomics, 2014, vlastní zpracování

Ve druhém čtvrtletí r. 2015 expandovalo HDP o 3% oproti stejnému období v předchozím roce. Spotřeba domácností se stala hlavním zdrojem růstu (o 3,3%), vládní výdaje vzrostly o 6,3%. Tvorba hrubého fixního kapitálu se zmenšila o 8,8%, vývoz klesl o 3,2%. Roční tempo růstu v Peru vzrostlo o 3,440 od r. 1980 do r. 2015.(Traidingeconomics,2015)

4.4.2 Peru-HDI (Index lidského rozvoje)

Hodnota HDI pro rok 2013 byla 0,737, což řadí Peru na 82. místo z celkového žebříčku 187 zemí, v rámci kterých se HDI počítá. Hodnota HDI představuje středně rozvinutou zemi. V letech 1980-2013 vzrostla hodnota HDI z 0,595 na 0,737, což představuje nárůst o 23,8% a průměrný meziroční růst o 0,65%. (UNDP,2013)

Graf č. 5 - Vývoj HDI- Peru

Zdroj: UNDP, 2014, vlastní zpracování

Očekávaná délka života při narození vzrostla ve výše zmiňovaném období o 14,7 let, průměrná délka vzdělání se zvýšila o 3,5 roku a předpokládaná délka vzdělání došla nárůstu o 2,2 roku. Hrubý národní produkt na osobu vzrostl v letech 1980-2013 o 75%. (UNDP,2013)

4.4.3 Bolívie-HDP (Hrubý domácí produkt)

Bolívie je 95. největší ekonomikou na světě a v nominální vyjádření, z hlediska parity kupní síly se řadí na 87. místo. Patří mezi země s nižšími středními příjmy.(World Bank, 2015)

Z historického hlediska je bolivijská ekonomika obvykle zaměřena pouze na jednu komoditu. Od stříbra, cínu až na koku. Tato země zažila pouze příležitostně období

hospodářské diverzifikace. Politická nestabilita dohromady s geografickými podmínkami mají omezené možnosti snahy o modernizaci zemědělského sektoru.(World Bank, 2015)

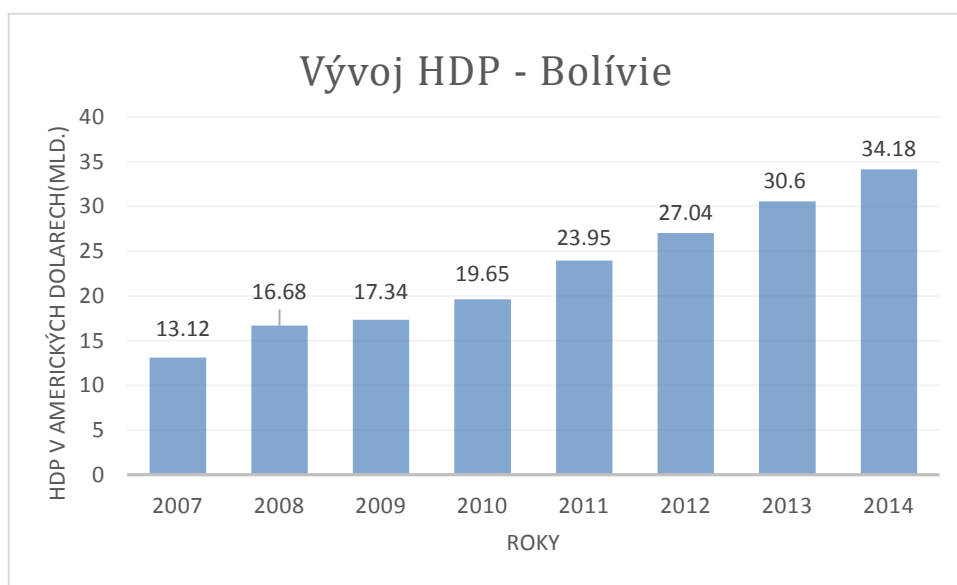
Nekontrolovaná inflace a korupce měly na rozvoj také špatný vliv, v posledních letech (od roku 2004), ale došlo k nečekanému zlepšení hospodářství. V současné době dominuje bolivijské ekonomice zejména těžební průmysl (zemní plyn a zinek), orientace je na export.(World Bank, 2015)

V současné době je Bolívie nejrychleji rostoucí ekonomikou v Latinské Americe. S tempem růstu 5% za rok nyní převyšuje i kdysi dominující (nyní stagnující) regionální konkurenty, kterými jsou Brazílie a Peru. Bolivijské devizové rezervy jsou nejvyšší v celé Latinské Americe, došlo k výraznému snížení vládního dluhu a míra inflace činí 5%. Průměrné příjmy vzrostly o 307% a chudoba se snížila o 25% od roku 2001.(World Bank, 2015)

Bolívie je socialistickou zemí, zdá se, že její vysoce pozitivní ekonomický růst může vzniknout v podmínkách socialismu 21.století a nemusí nutně vést zemi k destrukci. Bolivijský prezident Evo Morales prosazuje silně socialisticky orientovanou politiku, která se vyznačuje státní kontrolou nad přírodními zdroji a zvýšením sociálních výdajů. (Mises, 2015)

Bolivijský hrubý domácí produkt představuje 0,06% celosvětové ekonomiky. Největším sektorem jsou služby – financování, nemovitosti, podnikatelské služby, doprava, komunikace, obchod, vládní a sociální služby, domácnosti, které představují 50% z celkového HDP. Dále je zde výroba (18%), zemědělství, lesnictví, rybolov (13%), těžba nerostných surovin (13%) a vodní energie, elektřina, distribuce plynu (6%). V roce 2015 rostlo HDP průměrně 5,01% za rok.(Traidingeconomics,2015)

Graf č. 6-Vývoj HDP-Bolívie

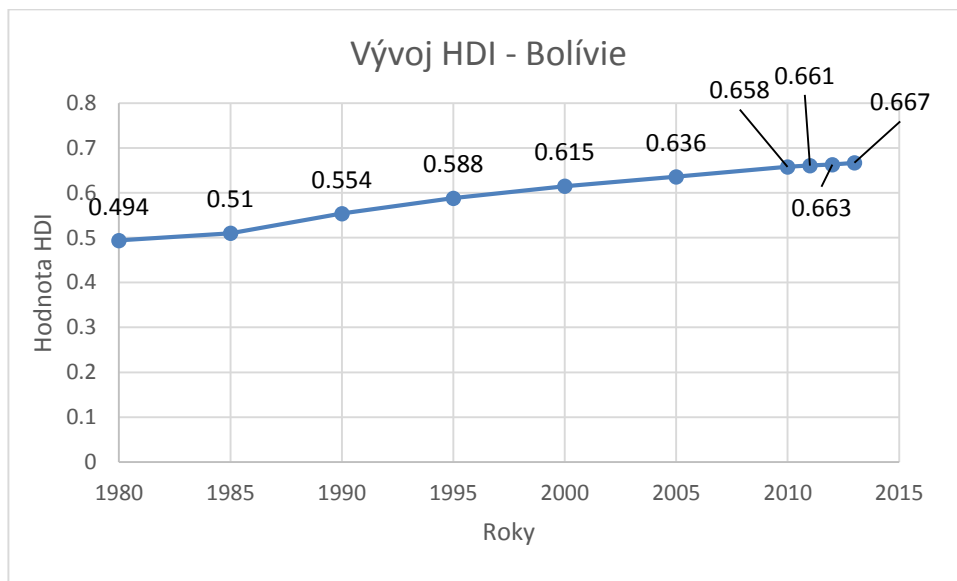
Zdroj: Tradingeconomics, 2014, vlastní zpracování

Celkové HDP Bolívie vzrostlo ze 7,15 miliard amerických dolarů v roce 1960 na 34,18 miliard amerických dolarů v roce 2014. Na výše uvedeném grafu můžeme vidět i velmi pozitivní vývoj od roku 2007.

4.4.4 Bolívie-HDI (Index lidského rozvoje)

Hodnota HDI pro rok 2013 byla 0,667, což řadí tuto zemi mezi středně rozvinuté země. Nachází se na 113. místě ze 187 zemí a teritorií. V letech 1980 až 2013 vzrostlo HDI Bolívie z 0,494 na 0,667, což je celkově o 35,1% a ročně průměrně o 0,92%. (UNDP,2013)

Graf č. 7-Vývoj HDI-Bolívie

Zdroj: UNDP, 2014, vlastní zpracování

Mezi lety 1980 až 2013 vzrostla očekávaná délka života při narození o 15,3 let., průměrná délka vzdělání se zvýšila o 4,7 roku a předpokládaná doba vzdělání se došla nárůstu o 3,8 roku. Hrubý národní produkt na osobu vzrostl v letech 1980-2013 o 8%. (UNDP,2013)

4.4.5 Brazílie-HDP

Brazílie je největší ekonomikou v Latinské Americe. Vyznačuje se volným trhem a dovnitř orientovanou ekonomikou. V letech 2000-2012 byla jednou z nejrychleji rostoucích ekonomik světa s průměrným ročním růstem HDP okolo 5%. (World Bank,2015)

Ekonomický progres, kterého bylo dosaženo v letech 2003 až 2013, se vyznačoval například snížením chudoby a nerovnosti, kdy se zlepšila situace 26 milionů lidí.

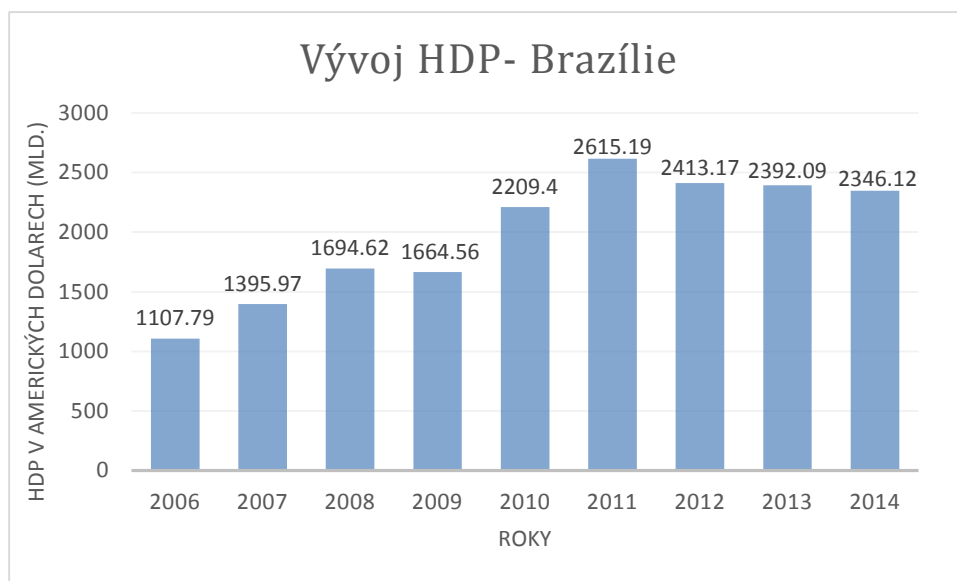
Růst HDP klesl z 4,5% v letech 2006-2010 na 2,1% v průběhu let 2011-2014 a 0,1% v roce 2014. Inflace je stále vysoká, na konci roku 2014 čítala 6,4%. (EconomicResearch,2014)

Pro oživení růstu a řešení současné makroekonomické nerovnováhy byly stanoveny primární cíle pro roky 2015 a 2016 (pro růst HDP 1,2% a 2%), ve srovnání s primárním deficitem 0,6% a celkovým deficitem 6,7% HDP v roce 2014.(EconomicResearch,2014)

Byly vytvořeny prostředky ke snížení subjektivního práva, omezení diskrečních výdajů a redukce podpory státních bank a sektoru elektrické energie ze strany státních bank, za účelem snížení fiskálního deficitu.

Schodek státního rozpočtu se zvyšoval z 2,1% HDP v roce 2011 na 4,2% v roce 2014, odráží zhoršení směnných relací a klesající export průmyslového zboží. Deficit zůstává z velké části financován přílivem přímých zahraničních investic (2,9% HDP). I přes špatnou ekonomickou výkonnost a tlaky na vnější sektor, neexistuje bezprostřední hrozba externí krize. Brazílie má 360 miliard amerických dolarů rezerv (okolo 17% HDP) a solidní finanční sektor.(World Bank,2015)

Graf č. 8-Vývoj HDP-Brazílie

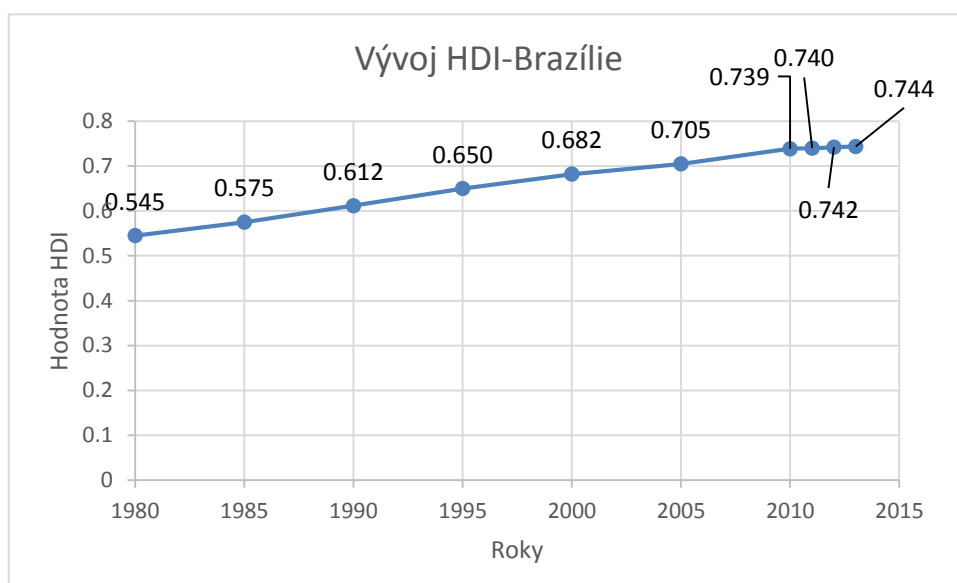
Zdroj: Tradingeconomics, 2014, vlastní zpracování

Na výše uvedeném grafu vidíme, že největšího HDP dosáhla Brazílie v roce 2011, a to 2615,19 miliard amerických dolarů.

4.4.6 Brazílie-HDI (Index lidského rozvoje)

Hodnota HDI pro rok 2013 byla 0,744, což řadí tuto zemi mezi středně rozvinuté země. Nachází se na 79. pozici ze 187 zemí a teritorií. V letech 1980 až 2013 vzrostlo HDI Brazílie z 0,545 na 0,744, což je celkově o 36,4 % a ročně průměrně o 0,96%. (UNDP,2013)

Graf č.9-Vývoj HDI-Brazílie

Zdroj: UNDP, 2014, vlastní zpracování

Mezi lety 1980 až 2013 vzrostla očekávaná délka života při narození o 11,2 let., průměrná délka vzdělání se zvýšila o 4,6 roku a předpokládaná doba vzdělání se došla nárůstu o 5,3 roku. Hrubý národní produkt na osobu vzrostl mezi lety 1980-2013 o 55,9%. (UNDP,2013)

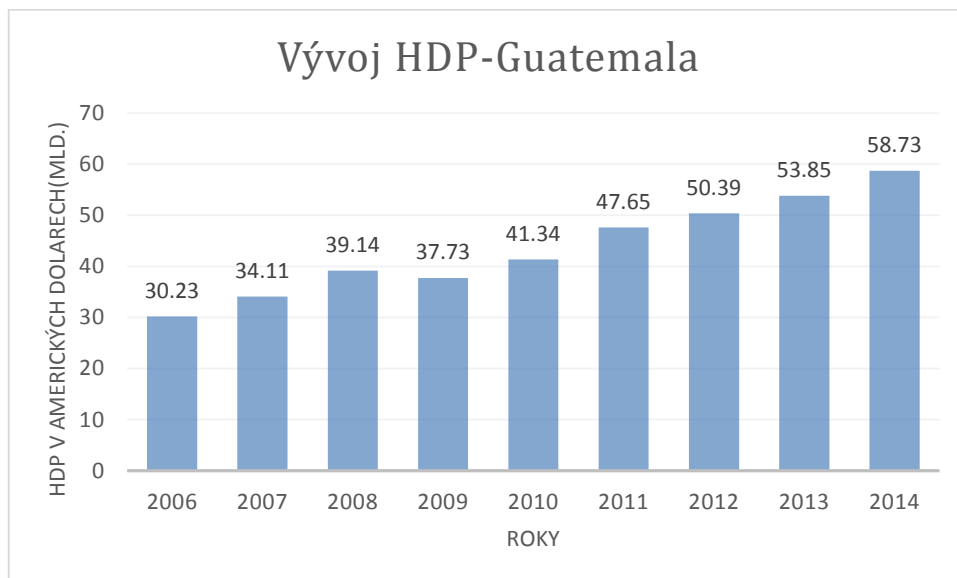
4.4.7 Guatemala-HDP (Hrubý domácí produkt)

Po 36-ti letech občanské války dosáhla Guatemala velkého progresu v dosahování makroekonomické a demokratické stability. V roce 1996 byly uzavřeny mírové dohody, v této době se země otevřela mezinárodnímu obchodu prostřednictvím několika obchodních dohod. (World Bank,2015)

V posledních desetiletích udržuje Guatemala poměrně stabilní hospodářský růst. Obezřetná makroekonomická politika umožnila v letech 2004-2007 průměrný roční růst 4,2%. Po globální finanční krizi v letech 2008-2009 byla guatemalská ekonomika obnovena, ve skromném a udržitelném tempu. V roce 2012 byl hospodářský růst 3,0%, roku 2013 činil 3,7% a 4,2% v roce 2014. Prognóza pro roky 2015 a 2016 hovoří o průměrném růstu 3,6%. Bude tažen zvyšující se soukromou spotřebou, exportem a rostoucími remitencemi. (World Bank,2015)

Guatemalská ekonomika je největší ve Střední Americe a řadí se mezi latinskoamerické země s nejvyšší mírou nerovnosti. Rozšířenost chudoby především ve venkovských a domorodých oblastech.(World Bank,2015)

Graf č. 10-Vývoj HDP-Guatemala

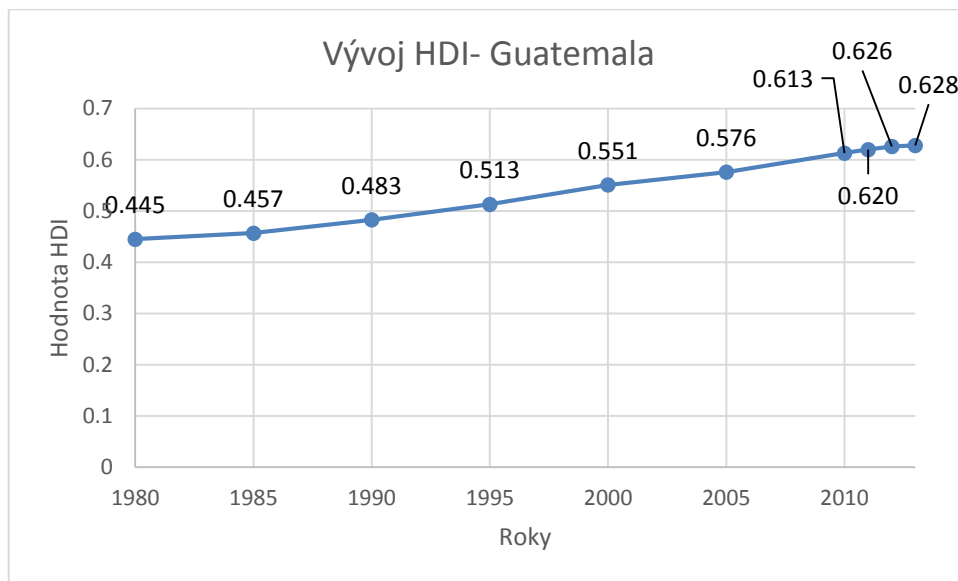
Zdroj: Tradingeconomics, 2014, vlastní zpracování

V roce 2014 činilo guatemalské HDP 58,73 miliard amerických dolarů. Celkově reprezentuje HDP Guatemaly 0,09% z celosvětové ekonomiky. HDP vzrostlo z 14,52 miliard amerických dolarů v roce 1960 na současných téměř 60 miliard.

4.4.8 Guatemala-HDI (Index lidského rozvoje)

Hodnota HDI pro rok 2013 byla 0,628, což řadí tuto zemi mezi středně rozvinuté země. Nachází se na 125. pozici ze 187 zemí a teritorií. V letech 1980 až 2013 vzrostlo HDI Guatemaly z 0,445 na 0,628, což je celkově o 41,1% a ročně průměrně o 1,05%. (UNDP,2013)

Graf č.11-Vývoj HDI-Guatemala

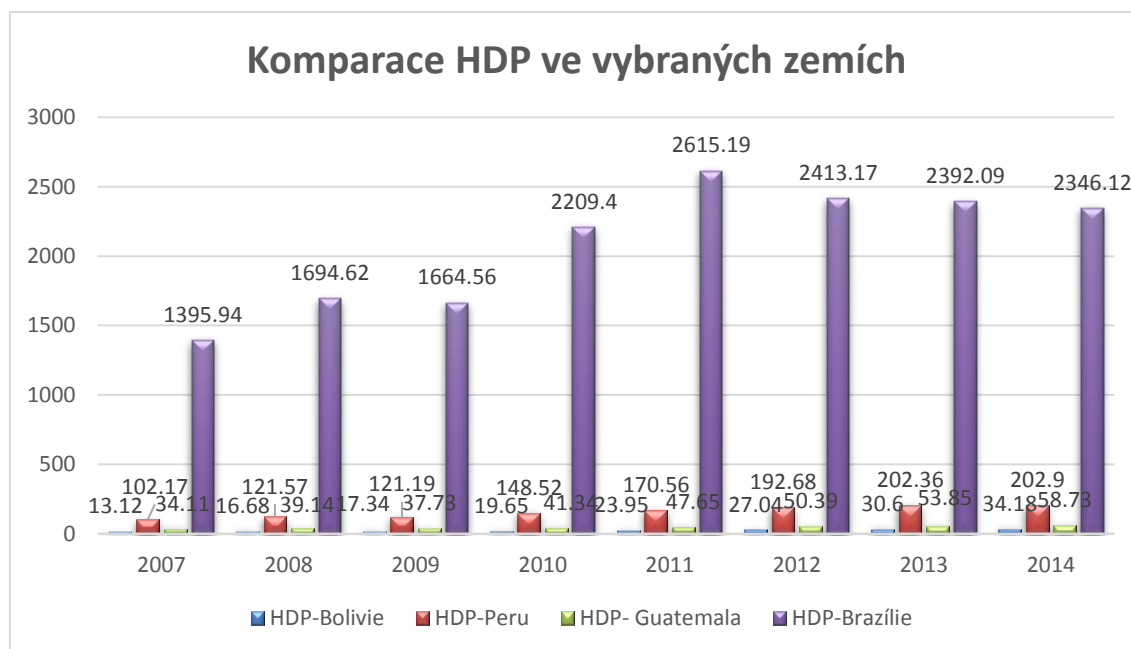
Zdroj: UNDP, 2014, vlastní zpracování

Mezi lety 1980 až 2013 vzrostla očekávaná délka života při narození o 14,9 let., průměrná délka vzdělání se zvýšila o 3,2 roku a předpokládaná doba vzdělání se došla nárůstu o 4,7 roku. Hrubý národní produkt na osobu vzrostl v letech 1980-2013 o 11,2% mezi lety 1980-2013. (UNDP,2013)

4.4.9 Komparace vybraných indikátorů v daných zemích

Z prvního komparačního grafu je zřejmé že Brazílie si ve výši HDP vede nejlépe a to zejména mezi lety 2007 až 2011 poté nastal pokles. Proč k takovému poklesu došlo a co předcházelo původnímu vzrůstu? V letech 1999 až 2011 prošla Brazílie několika změnami v kombinaci růstu s redistribucí příjmu a současně sociální politiky. Jednak se zvýšila průměrné léta školní docházky, což znamenalo lepší postavení mladých lidí na pracovním trhu. Dalším nevyhnutelným krokem bylo zvýšit minimální mzdu, provést důchodovou reformu a v neposlední řadě zvýšení nominální mzdy oproti hospodářskému růstu. Dle OECD došlo v posledním desetiletí až ke zdvojnásobení průměrné nominální mzdy, zatímco průměrná skutečná mzda stoupla pouze o 25%. Od roku 2011 však dochází opět k mírnému poklesu, což je zapříčiněno tím že reformy a úpravy, které byly provedeny v minulých letech jsou již nedostatečné a musí se provést další, tak aby šly ruku v ruce s dalším pokrokem a vývojem země. Samozřejmě trend vývoje HDP v ostatních zemích je také vzestupný, ovšem nikoliv tak markantní jako právě v Brazílii. Navzdory tomu, že Brazílie od roku 2011 začala stagnovat, můžeme vidět, že na ostatní země takový dopad nebyla a nadále došlo k nárůstu.

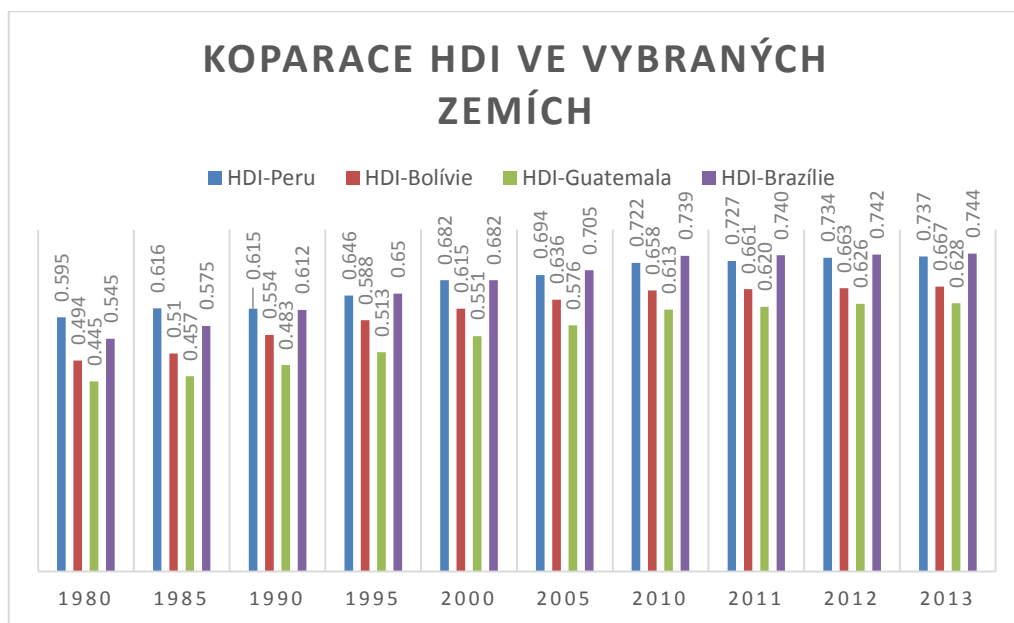
Graf č. 12-Komparace HDP

Zdroj: Světová banka, 2014, vlastní zpracování

Druhý uvedený graf komparuje vybrané země dle HDI v průběhu let 1980 až 2013. Jak je patrné, během tohoto období došlo k pozitivnímu vývoji ve všech zemích, ovšem stále můžeme všechny země řadit ke středně rozvinutým zemím. Nejblíže k překročení hranice do vyvinutých zemí dle indexu lidského rozvoje mají Brazílie a Peru, které však mají stále vysoký podíl obyvatel žijících v absolutní chudobě, což brání překročení hranice k vyvinutým zemím.

Graf č. 13-Komparace HDI

Zdroj: UNDP, 2014, vlastní zpracování

4.5 Chudoba a její rozložení

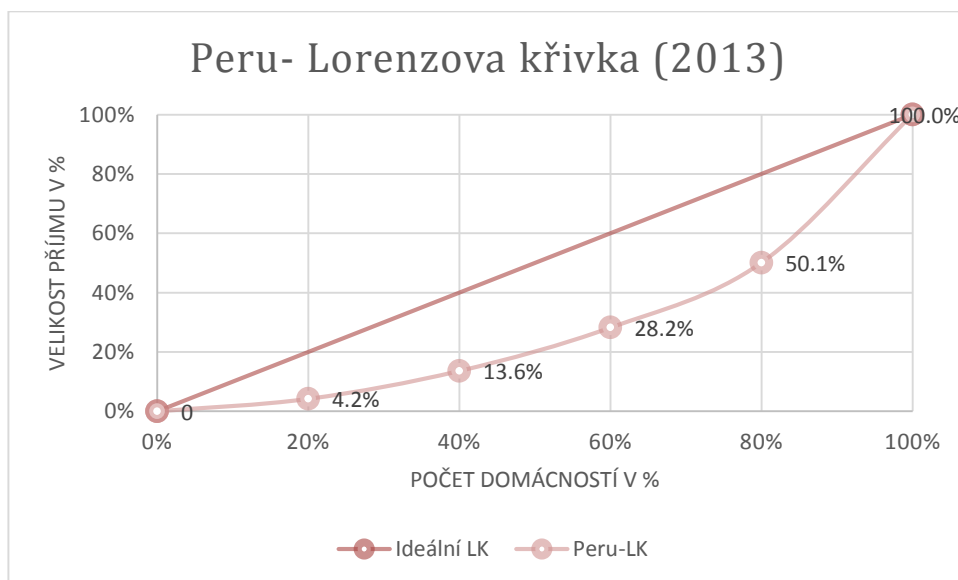
4.5.1 Peru

Účinky silného růstu na zaměstnanost a příjmy mají pozitivní dopad na výrazné snížení chudoby a posílení vzájemné prosperity. V letech 2005-2014 klesla míra chudoby o téměř polovinu. Z 55,6% populace na 22,7%. Odhaduje se, že v roce 2013 se z chudoby vymanilo téměř půl milionu lidí. (World Bank, 2015)

Podíl obyvatelstva žijícího pod hranicí extrémní chudoby také dramaticky klesl v letech 2005-2014, z 15,8% na 4,3%. Extrémní chudoba se týká hlavně venkova a je soustředěna v 8% peruánských okresů, které se nacházejí v regionech Cajamarca, Piura, La Libertad a Apurímac. (Peru Overview, 2015)

Došlo také k poklesu Giniho indexu, který měří příjmovou nerovnost, z 0,49 v roce 2004 na 0,44 v roce 2014, i když celkové zlepšení nerovnosti skýtá značné geografické rozdíly. Vzhledem k tomu, že se Giniho index snížil ve venkovských oblastech pouze o 3 body v letech 2004-2013 (z 0,44 na 0,41), nerovnost ve městech poklesla o 5 bodů (z 0,45 na 0,41). (Peru Overview, 2015)

Graf č. 14-Lorenzova křivka-Peru

Zdroj: Světová banka, 2014, vlastní zpracování

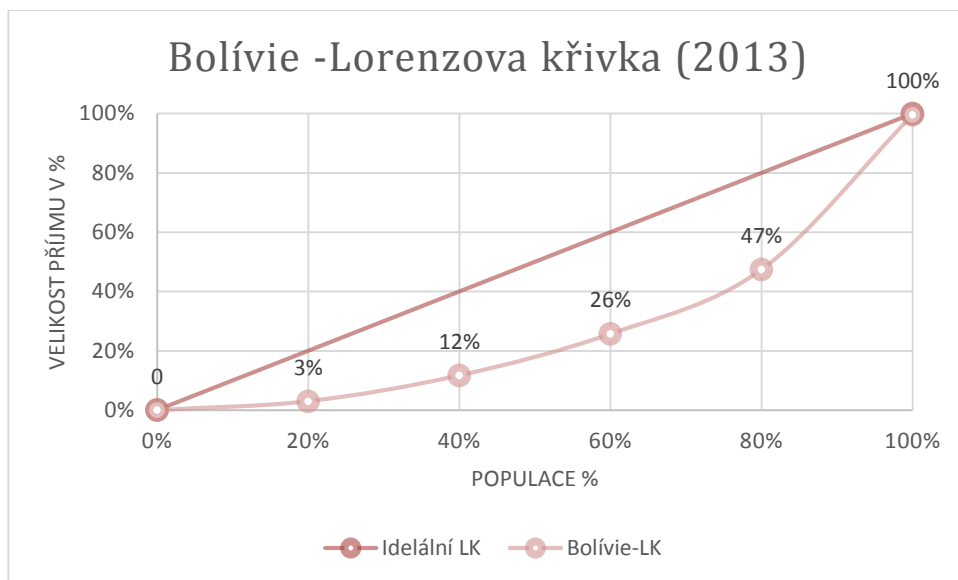
Na výše uvedeném grafu lze vidět ideální Lorenzovu křivku, která představuje přímku znázorňující ideální rozložení bohatství. Stav pro rok 2013 v Peru zobrazuje skutečná Lorenzova křivka, na níž můžeme vidět rozložení celkových příjmů domácností rozdělených dle příjmových skupin. Tudiž 20% obyvatel s nejnižšími příjmy disponuje pouze 4,2% z celkových příjmů daného státu a skupina 20% nejbohatších má k dispozici 50,1% celkových příjmů. Příjmová disproporce v Peru je velmi vysoká, jelikož pouze jedna pětina obyvatel vlastní 50% veškerého bohatství.

4.5.2 Bolívie

Pozitivní ekonomický růst přispěl alespoň k mírnému snížení chudoby, z 63% v roce 2002 na 45% v roce 2011. Giniho index se snížil z 0,60 na 0,49 v letech 2002-2013. Tyto výsledky odrážejí skutečnost, že obyvatelé žijící v chudobě, byly segmentem populace, který z pozitivního ekonomického růstu profitoval nejvíce, a to především navýšením zisku a výdělku. (World Bank, 2015)

Aby Bolívie udržela současné tempo růstu, které je nezbytné pro pokračující snižování chudoby, jež stále postihuje okolo 45% Bolívijských, je třeba pokračovat v obezřetném makroekonomickém řízení. Je velmi důležité posílit zvyšování veřejných výdajů a také jejich účinnost, aby zůstala zachována makroekonomická rovnováha a aniž by byl ohrožen sociální pokrok, kterého bylo dosaženo v posledních letech. Je nezbytné podporovat soukromé investice, a to posílením investičního prostředí, dále též investice do základní infrastruktury, zlepšení kvality vzdělání. (Mises, 2015)

Graf č. 15-Lorenzova křivka-Bolívie

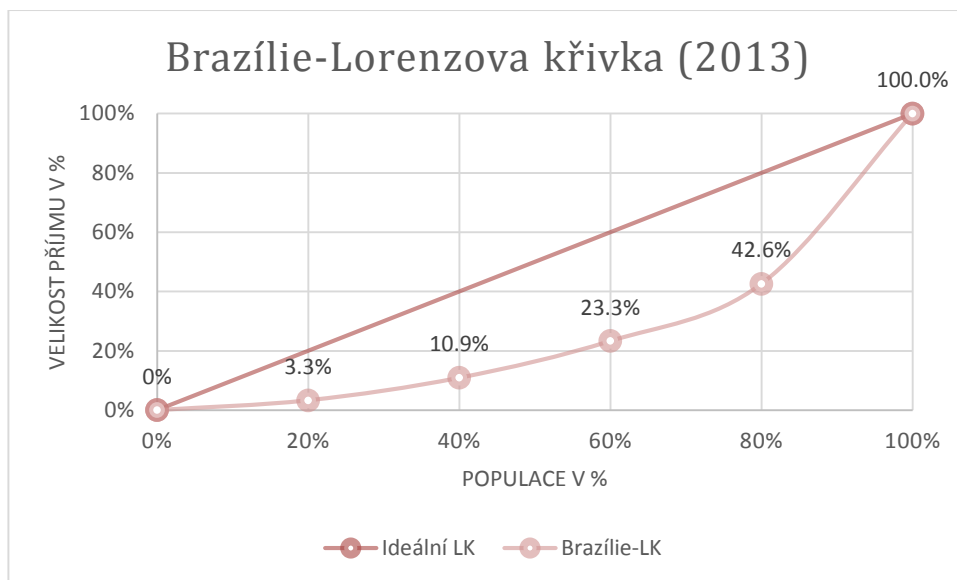
Zdroj: Světová banka, 2014, vlastní zpracování

Na výše uvedeném grafu lze vidět ideální Lorenzovu křivku, která představuje přímku znázorňující ideální rozložení bohatství v daném státě. Stav pro rok 2013 v Bolívii zobrazuje skutečná Lorenzova křivka, na níž můžeme vidět rozložení celkových příjmů domácností rozdělených dle příjmových skupin. Tudiž 20% obyvatel s nejnižšími příjmy disponuje pouze 3% z celkových příjmů daného státu a skupina 20% nejbohatších má k dispozici 47% celkových příjmů. Příjmová disproporce v Bolívii je velmi vysoká, jelikož pouze jedna pětina obyvatel vlastní 47% veškerého bohatství.

4.5.3 Brazílie

Během desetiletí ekonomického a sociálního pokroku v letech 2003-2013, se z chudoby vymanilo více než 26 milionů lidí a byla významně snížena nerovnost ve společnosti. Giniho index poklesl o 6% v roce 2013 na 0,54. Příjem spodních 40% populace rostl v průměru 6,1% (v reálných číslech), mezi roky 2002 a 2012, ve srovnání s růstem příjmů 3,5% u celkové populace. Od roku 2013 vykazuje snižování chudoby a nerovnosti známky stagnace.(Brazil Overview, 2015)

Graf č. 16-Lorenzova křivka-Brazílie

Zdroj: Světová banka, 2014, vlastní zpracování

Na výše uvedeném grafu lze vidět ideální Lorenzovu křivku, která představuje přímku znázorňující ideální rozložení bohatství v daném státě. Stav pro rok 2013 v Brazílii zobrazuje skutečná Lorenzova křivka, na níž můžeme vidět rozložení celkových příjmů domácností rozdělených dle příjmových skupin. Tudiž 20% obyvatel s nejnižšími příjmy disponuje pouze 3,3% z celkových příjmů daného státu a skupina 20% nejbohatších má k dispozici 42,6% celkových příjmů. Příjmová disproporce v Brazílii je stále signifikantní, avšak nepřekračuje 50% a je na tom nejlépe z vybraných zemí.

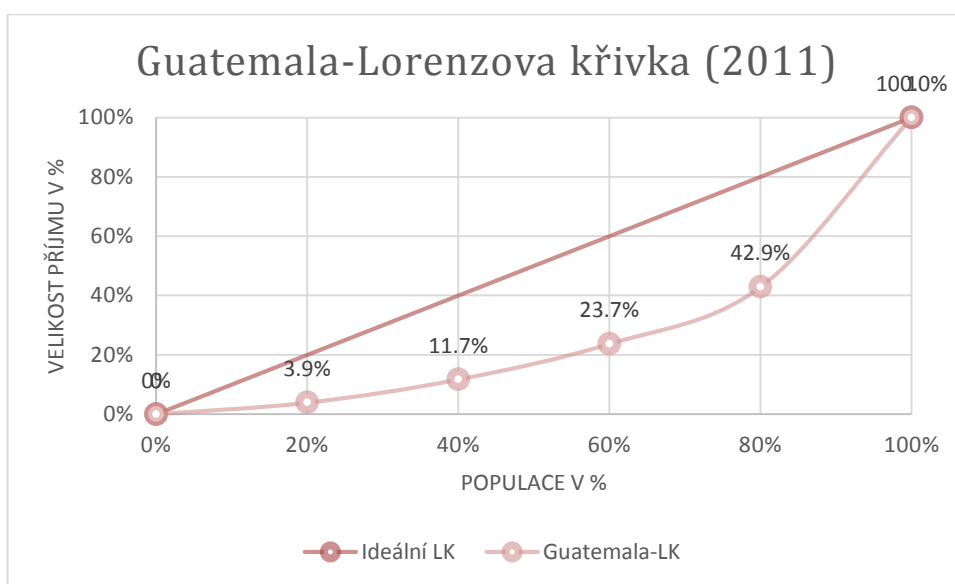
4.5.4 Guatemala

Dle Světové Banky byla Guatemala schopná snížit chudobu z 56% na 51% v letech 2000-2006. Avšak oficiální odhady naznačují, že chudoba se znovu zvýšila na 53,7% v roce 2011. Situace je komplikovaná především ve venkovských oblastech, které představují 44% země, kde téměř 8 z 10 lidí žije v chudobě (Rural Poverty Map, 2011)

Guatemala v posledních letech buduje svoji makroekonomickou odolnost, která by mohla v příštích letech představovat příležitost ke snížení chudoby prostřednictvím rychlejšího hospodářského růstu. Reformy a politika orientovaná na snížení chudoby by

mohla přinést marginální zlepšení, urychlení růstu bude mít zásadní vliv na snížení chudoby ve střednědobém horizontu, stejně jako zlepšení sociálních záměrů. Jestliže dosáhne Guatemala růstu 5% v následujících třech letech, pozitivní dopad na chudobu bude signifikantní. Počet obyvatel žijících pod hranicí chudoby by mohl klesnout o další 1,0% na konci roku 2016, což zahrnuje okolo 160 000 obyvatel, kteří by se vymanili z chudoby. (Guatemala Overview, 2015)

Graf č. 17-Lorenzova křivka-Guatemala

Zdroj: Světová banka, 2014, vlastní zpracování

Na výše uvedeném grafu lze vidět ideální Lorenzovu křivku, která představuje přímku znázorňující ideální rozložení bohatství v daném státě. Stav pro rok 2013 v Guatemale zobrazuje skutečná Lorenzova křivka, na níž můžeme vidět rozložení celkových příjmů domácností rozdělených dle příjmových skupin. Tudiž 20% obyvatel s nejnižšími příjmy disponuje pouze 3,9% z celkových příjmů daného státu a skupina 20% nejbohatších má k dispozici 42,9% celkových příjmů. Příjmová disproporce v Guatemale je stále vysoká, ale nepřekračuje 50%.

4.5.5 Giniho index

V následující tabulce vidíme vývoj Giniho indexu v letech 2006-2013 ve vybraných zemích. Klesající trend je typický pro všechny zvolené státy, avšak ve Guatemale nejsou dostupná data k porovnání. Hodnota se pohybuje okolo čísla 50, což značí téměř poloviční nerovnost obyvatelstva. I když pokračuje klesající trend, disproporce setrvávají a posun k hodnotě 0 bude záležet na budoucím vývoji ekonomické situace daných zemí.

Tabulka č. 4- Giniho index

Roky	Peru	Bolívie	Brazílie	Guatemala
2006	51,7	56,9	55,9	54,9
2007	51,4	55,4	55,2	N/A
2008	48,6	51,4	54,4	N/A
2009	48	49,7	53,9	N/A
2010	46,2	N/A	N/A	N/A
2011	45,5	46,3	53,1	52,4
2012	45,1	46,7	52,7	N/A
2013	44,7	48,1	52,9	N/A

Zdroj: Světová banka, 2014, vlastní zpracování

5 Návrhová část

Více než 60 milionů lidí každým rokem migruje do měst. Dle posledních předpokladů bude v roce 2050 žít až 75% z 9 miliardové světové populace ve městech. Což klade nároky na kapacity bytových jednotek.

Region Latinské Ameriky je sužován jak nedostatečným počtem vhodných bytových jednotek, tak nedostačující kvalitou, která se týká materiálů, ze kterých obyvatelé realizují svá provizorní obydlí. Mezi používané materiály patří například lepenka. Dalším faktorem je nedostupnost pitné vody a kanalizace. I přes pokroky, kterých bylo dosaženo v posledních letech, nedostatečný přístup k základní infrastruktuře stále přetrvává. V regionu je stále na 21% domácností, které nemají elektřinu a kanalizaci. Dále 12% domácností využívá špatné a nekvalitní stavební materiály a 11% domácností nemají jasný právní nárok na své obydlí. (IDB, 2012)

Nedostatečné kapacity bydlení se dají rozdělit na kvantitativní a kvalitativní. Kvantitativní vyjadřují počet domácností bez řádného bydlení. Kvalitativní v sobě zahrnují deficit ve kvalitě bydlení (použité materiály, hliněná podlaha, nebezpečná lokalita aj.).

Návrhem řešení nedostatečného a nevyhovujícího bydlení v chudinských čtvrtích (favelách) v závislosti na urbanizaci v rámci Latinské Ameriky je vytvoření modulárních bytových jednotek. Tento typ představuje levnou a dostupnou formu bydlení, která může být stabilní, splňovat hygienické normy, protipožární odolnost a cenovou dostupnost.

Snažit se pomoci lidem, kteří se nacházejí v hmotné a finanční nouzi a jsou nuceni žít v neadekvátních podmínkách, které neodpovídají minimálnímu životnímu standardu. Tento typ bydlení by mohl znamenat „startovací bydlení“ pro mladé rodiny, jestliže si zpočátku nemohou dovolit zakoupit vlastní dům či byt.

Projekt je formou pomoci lidem, kteří odcházejí z venkova do měst za vidinou lepšího výdělků a živobytí, ale i osobám, které v chudinských čtvrtích žijí od narození nebo se do nich dostali například ztrátou zaměstnání.

S celým projektem jsou také spojená rizika, která reálně hrozí. Může nastat situace, kdy bude finanční rozpočet buď nenaplněn anebo naopak překročen, což by samozřejmě způsobilo obtíže s financováním projektu. Důležitá je otevřená sociální politika daného státu propojená s různými humanitárními organizacemi, ať už neziskového či ziskového charakteru.

Z hlediska času, hrozí nedodržení vytyčených dat k naplnění realizace projektu. Významný je také výběr a výběrové řízení dobře kvalifikovaného a schopného realizačního týmu dodavatelů a kvalitní sepsání smluv, které budou právně ošetřené. Existuje zde příležitost zapojit do realizace výstavby místní komunity a obyvatele dané lokality, poskytnout jim práci a možnost se na projektu podílet, čímž bude zajištěna vyšší realizaceschopnost.

Nejdůležitějším prvkem je vytvoření schopného a dobře kvalifikovaného organizačního týmu. Tým se bude muset v průběhu projektu podrobovat školení, aby dosáhl co nejvyšší kvalifikace. Každému členu organizačního týmu bude předem stanovena přesná část organizace, za kterou bude zodpovídat, aby bylo dosaženo co nejvyšší efektivity práce.

Jakmile bude obytný komplex vystavěn a zkolaudován bude následovat šestiměsíční zkušební provoz, kdy budou moci realizátoři, investoři i sami nájemníci zjistit zda celý projekt splňuje jejich požadavky a očekávání nebo nikoliv.

Celý projekt by měl být propojen se sociálním programem na podporu zaměstnanosti a vytvoření pracovních pozic, do kterých budou cílové komunity zapojeny. Cílem je redukovat míru chudoby, a to zapojením obyvatel nejchudších příměstských lokalit do sociálních struktur města. Následně může dojít ke zvýšení ekonomického růstu a poklesu výdajů na sociální politiku státu. Počáteční výdaje investované do sociální politiky státu nemohou vykazovat stále stejnou udržitelnou výši, ale v závislosti na posílení pracovního trhu a makroekonomických ukazatelů, bude docházet k postupnému snižování těchto výdajů, až dojde k úplné samostatnosti tohoto projektu

5.1 Zdůvodnění a smysl projektu

Na území vybraných zemí Latinské Ameriky se nenachází dostatečný počet obytných jednotek splňující podmínky standardního bydlení. Nachází se zde pouze slumy, ve kterých jsou jednotlivé obytné buňky stavěny ze zbytkových a náhodně nalezených stavebních materiálů, které nesplňují jakékoliv bezpečnostní normy. Stejně tak zde není zavedena kanalizace a přívod alespoň užitkové vody. Lidé, kteří se ocitnou v životně těživé situaci, tak většinou nemají bezpečné a důstojné útočiště, které by se dalo považovat za domov. Mluvíme zde o lidech a rodinách, které například z důvodu ztráty zaměstnání nemohou platit nájem v klasickém bytě a následkem toho jim hrozí, že se ocitnou v chudinské čtvrti, dále hovoříme také o ekonomických migrantech. Uvádíme tento příklad pouze jako modelovou situaci. Těmto lidem je tento projekt určen primárně.

V současném globalizovaném světě dochází k rostoucím cenám potravin, benzínu, služeb a nedostatku pracovních míst. Stále více lidí se tak ocitá ve finančních potížích, které mohou zapříčinit problémy s bydlením.

Projekt bude financován z části ze státních financí a dotován ze strany dané mezinárodní organizace (např. OSN) či místní humanitární organizace. Projekt je velmi inovativní z hlediska naprostého nedostatku nízkonákladových modulárních víceúčelových jednotek určených k bydlení, které v latinskoamerických zemích zatím nemají příliš velké uplatnění. Projekt přispívá ke zlepšení kvality života komunit, které v těchto lokalitách žijí a mnohdy je jejich životní příjem pod hranicí chudoby (tzn. žijí za méně než 1 americký dolar na den).

Součástí projektu bude i vytvoření infrastruktury služeb, což zahrnuje zapojení Světové zdravotnické organizace, Organizace pro výživu a zemědělství a humanitární pracovníci Organizace spojených národů. Cílem je vybudovat zázemí s dostupnou lékařskou péčí, nezávadnou pitnou vodou a sanitárními zařízeními. Dále zřízení vzdělávacích institucí, které budou napomáhat udržitelnému rozvoji příslušné lokality a jejích obyvatel.

Obytný soubor z modulárních jednotek může mít až tři podlaží, na každém podlaží se nachází 10 bytových jednotek, které se mohou upravit v návaznosti na celkovou kapacitní zátěž.

5.2 Etapy projektu

Celý projekt je rozčleněn do tří fází: přípravná, realizační a provozní.

5.2.1 Přípravná fáze projektu

V této fázi je důležité sestavit projektový tým, který na projektu bude pracovat. Dále je nezbytné vyřešit všechny administrativní záležitosti s projektem spojené (stavební a jiná povolení, výběr vhodných parcel, žádosti o financování a dotace, právní formality apod). Navrhnout a vytvořit financování a rozpočet projektu, plán projektu, tvorba technického návrhu řešení, tzn. sestavit metodiku řízení projektu. Dále vypracovat harmonogram celého projektu, podle kterého se bude postupovat. Jako další je nutné sestavit zadávací dokumentaci a vypsát výběrové řízení na dodavatele, realizátory stavby. Po skončení výběrového řízení jednat o smlouvě s dodavateli a následně smlouvy uzavřít. Musí být naplněna všechna procesně- procedurální řízení, zajistit PR, marketing, jak externí, tak interní. Tímto musí být naplněny všechny podmínky pro vstup do realizační fáze projektu.

5.2.2 Realizační fáze

Školení projektového týmu, které zajistí kvalifikovanost a odbornost týmových pracovníků. V této fázi je nutné dosáhnout všech definovaných a schválených (většinou smluvně) cílů projektu v daném rozsahu, kvalitě, termínech a ceně. V tomto případě v termínu zrealizovat stanovený projekt a jeho plné zřízení. Dále je nezbytné dosáhnout pozitivního vnímání projektu vnitřním i vnějším prostředím (pro-aktivní PR). Budou probíhat kontroly, řídicí změny a podobně, které zajistí hladký průběh k cílovému stavu. Sledování finančního řízení a případné možnosti šetření. Po ukončení veškerých prací následuje fakturace.

5.2.3 Provozní fáze

Minimalizace provozních nákladů a zkušební provoz (minimálně po dobu 6.měsíců) budovy. Stěhování obyvatel do obytného souboru. Dále průběžný monitoring o stavu a vývoji projektu pro vedení investora. Průběžné sledování a vyhodnocování přínosnosti projektu.

5.2.4 Technické a technologické aspekty

Na projekt budou použity užitkové jednotky modulární architektury. Rychlost, ekonomická úspornost, mobilita, komfort a dočasnost byly vždy základem modulární výstavby, kterou od samého počátku formovaly potřeby lidí v krizových situacích. Z modulárních jednotek mohou být, i bez použití těžké techniky, postaveny i velké modulární celky. Praktičnost modulárních staveb se u realizací čím dál více projevuje v možnosti vysoce precizní prefabrikace a s tím možností vytvořit skutečné domy s kontejnerovým odkazem.

Prostorových kombinací a možností, které lze z modulárních jednotek vytvořit je bezpočet. Jediným omezením je systém. Modulární stavby nikdy nejsou definitivní, lze je přeskládat, upravit nebo transportovat na jiné místo a poskytnout jim jinou funkci. Modulární systém je rychlý a nákladově efektivní, průmyslový a proto cenově výhodný produkt, flexibilní a výhodné pro plánování, demontovatelné a díky tomu ekologické, promyšlené a spolehlivé.

Jednotlivé moduly se již hotové osazují na stavební parcelu. Základní finanční úspora spočívá v rychlosti výstavby, neboť investor má nemovitost k dispozici prakticky okamžitě. Modulární stavby mohou být tvořeny jedním či několika moduly, jednopodlažní stejně jako vícepatrové, nízkoenergetické nebo například odolné vůči požáru.

Při změně potřeb lze modulární stavby rozebrat a moduly přemístit nebo repasovat pro jiné použití. Tato vlastnost snižuje poptávku po surovinách a minimalizuje množství energie vynaložené na vytvoření nové budovy. Minimalizuje se tak energetická stopa modulárních staveb. Modulární stavby jsou často navrženy tak, aby se daly další

moduly rychle přidávat nebo odebírat. Tato činnost minimalizuje další narušení chodu přilehlých budov a okolí. Modulární konstrukce jsou kompletně vyráběny z materiálů, které jsou v maximální míře recyklovatelné. Pokud budova dožije a není již dále využívána, může být kompletně recyklovatelná a materiál využit k jinému upotřebení.

Dále jsou velice tvárné a není problém je tepelně izolovat, elektrifikovat a zavést do nich vodu a plyn.

5.2.5 Dopad projektu na životní prostředí

Projekt je v souladu s udržitelným rozvojem životního prostředí. Nemá negativní, ale ani pozitivní vliv na životní prostředí. Jeho vliv je neutrální. Během realizace bude plně dohlíženo, aby firmy pracovaly v souladu s životním prostředím a udržitelným rozvojem. Nebude ohrožen žádný živočišný ani rostlinný druh.

5.3 Analýza citlivosti a řízení rizik

5.3.1 Finanční rizika

Z finančního hlediska hrozí nedodržení stanoveného rozpočtu a jeho přečerpání. Z toho důvodu budou s dodavateli v přípravné fázi projektu uzavřeny smlouvy s jasně a pevně stanovenými cenami. Riziko překročení finančního limitu se tak velmi sníží. Dále je nutné vést řádnou finanční agendu, která bude zaznamenávat všechny výdaje, tedy mít dobré účetnictví, aby na konci celého projektu všechny finance odpovídaly.

5.3.2 Časová rizika

Během celého projektu by mohlo dojít k časovému zdržení a tím k posunutí časového harmonogramu celého projektu. Proto je důležité mít dostatečné časové rezervy, například v případě, že by se zpozdil dodavatel nebo došlo k nepředpokládané a extrémní přírodní události. Riziko je možné snížit dobrým harmonogramem a kvalitním plánováním

5.3.3 Riziko při řízení prací

Základem je při výběrovém řízení vybrat dobré a spolehlivé dodavatele, kteří budou zodpovědní a svoji práci dodrží v daném rozsahu, kvalitě a termínech. Musí být také vybrán schopný a kvalifikovaný realizační tým, který bude schopen řešit vše efektivně a flexibilně.

5.3.4 Riziko nekvalitní práce

Hrozba rizika nekvalitní práce, která nebude provedena podle stanovených norem, smluv a závazků. Toto riziko přináší každý projekt. Proto je důležité na práci dodavatelů řádně dohlížet a starat se o průběh věcí. V případě zanedbání by mohlo dojít k nekvalitním výsledkům práce, které by následně realizaci prodlužovaly a spolu s ní by se zvyšovaly i náklady

5.3.5 Riziko nevyužití

Hrozba nevyužití znamená, že realizovaný projekt nebude naplňovat svůj původní účel a cílová skupina obyvatel dané lokality nebude žít v souladu se stanovenými podmínkami užívání. Celý projekt musí být kontrolován supervizí ze strany státu, dané organizace a představiteli místní komunity. Možnost, že obytný soubor nebude plnohodnotně využit a v důsledku toho bude jeho funkce zbytečná a celý projekt se ukáže jako nedostačující. Tomu se dá zabránit dobrou propagací, která vnese do podvědomí cílové skupiny celý projekt jako pozitivní řešení dané situace.

6 Závěr

Tato práce je zaměřena na udržitelný rozvoj urbanizace v Peru, Bolívii, Brazílii a Guatemale. Analyzovány byly tyto čtyři státy z hlediska socioekonomické situace a rozvoje a také dle rozložení chudoby, prostřednictvím Lorenzovy křivky a Giniho indexu.

Všechny zvolené země vykazují ekonomický růst, který může být velmi nápomocný udržitelnému rozvoji urbanizace a snižování chudoby. Hodnoty Indexu lidského rozvoje mají rostoucí tendenci, což v praxi znamená zlepšování životní úrovně obyvatel těchto států. Z hlediska HDI je na tom nejlépe Brazílie, která se nachází na 79. pozici ze 187 hodnocených států a teritorií, nejhorší výsledek vykazuje Guatemala, která se umístila na 125. pozici. Zde přičítáme situaci dlouhotrvajícímu válečnému konfliktu, který skončil ve druhé polovině 90. let a země se stále potýká s jeho následky.

Rozložení bohatství je v těchto zemích nerovnoměrné a jsou zde zásadní rozdíly v jeho distribuci napříč společnostmi. Dle Lorenzovy křivky se sledované země nacházejí v situaci, kdy jedna pětina obyvatel vlastní okolo 50% veškerých příjmů v daném státě. Giniho index se pohybuje u všech zemí okolo hodnoty 50. Nejhorší situace panuje v Brazílii, kde dosahuje čísla 52,9, což znamená více jak poloviční příjmovou nerovnost obyvatelstva.

V situaci jako je tato, se hledá cesta rozvoje složitě, jelikož nejbohatší vrstva obyvatelstva je velmi úzká a movitá. Jako ve většině rozvojových zemí, zde neexistuje dostatečně silná střední třída, která je pro ekonomický rozvoj státu podstatná. Propastné rozdíly v příjmech a životní úrovni vedou k polarizaci společnosti a následně k překážkám, jak tyto rozdíly překonat a dosáhnout prosperujícího hospodářského růstu, který bude nápomocen rozvoji a redukci chudoby. Avšak všechny zkoumané státy vykazují pozitivní výsledky ve snižování chudoby a příjmové nerovnosti. Je potřeba tento fakt vnímat jako běh na velmi dlouhou trať, který je možný pouze v dlouhodobém časovém horizontu. Města a chudoba v nich se rozšiřuje rychleji, než jaké jsou možnosti k jejímu omezování a řešení.

S tím vším souvisí nároky na důstojné bydlení a život. V chudinských čtvrtích o něčem takovém nemůže být ani řeč. Možným řešením problematického a nedostatečného bydlení by mohl být koncept modulárního bydlení. V chudinských čtvrtích by došlo k výstavě nízkonákladových modulárních bytových jednotek, které zatěžují životní prostředí v minimální míře, jsou rozložitelné, transportovatelné, komfortní a nenáročné na realizaci.

Veřejné výdaje, sociální politika a spolupráce s humanitárními organizacemi by mohly být cestou k realizaci tohoto typu projektu.

Kultivace životního prostředí člověka může vést ke zlepšení celkové životní situace těchto lidí. Projekt modulárního bydlení by měl souviset i s dalšími projekty, například na podporu zaměstnanosti či vzdělání. Důležitou roli hraje i vytvoření infrastruktury služeb, energií a zdrojů.

7 Bibliografie

About Rocinha. (2015). Získáno 10. 12 2015, z <http://mundoreal.org/>: Dostupné z:

<http://mundoreal.org/about/about-rocinha>

Affordable housing. (2012). Získáno 04. 12 2015, z advancedguatemala.org: Dostupné

z: <http://www.advanceguatemala.org/pages/housing.aspx>

Bezpečnost. (2015). Získáno 01. 12 2015, z mvcr.cz: Dostupné z:

<http://www.mvcr.cz/clanek/pojmy-bezpecnost.aspx>

Bolivia GDP. (2015). Získáno 02. 12 2015, z tradingeconomics.com: Dostupné z:

<http://www.tradingeconomics.com/bolivia/gdp>

Bolivia Overview. (2015). Získáno 20. 11 2015, z worldbank.org: Dostupné z:

<http://www.worldbank.org/en/country/bolivia/overview>

Bolivia Population. (2015). Získáno 01. 12 2015, z indexmundi.com: Dostupné z:

<http://www.indexmundi.com/bolivia/population.html>

Bolsa Família: Changing the Lives of Millions in Brazil. (2015). Získáno 12. 12 2015, z web.worldbank.org: Dostupné z:

<http://web.worldbank.org/WBSITE/EXTERNAL/NEWS/0,,contentMDK:21447054~pagePK:64257043~piPK:437376~theSitePK:4607,00.html>

Brazil GDP. (2015). Získáno 06. 12 2015, z tradingeconomics.com: Dostupné z:

<http://www.tradingeconomics.com/brazil/gdp>

Brazil Overview. (2015). Získáno 06. 12 2015, z worldbank.org: Dostupné z:

<http://www.worldbank.org/en/country/brazil/overview>

Brazil's social challenges. (2014). Získáno 14. 11 2015, z economics.rabobank.com:

Dostupné z: <https://economics.rabobank.com/publications/2014/january/brazils-social-challenges/>

- Central Intelligence Agency - Guatemala.* (2015). Získáno 30. 11 2015, z cia.gov:
Dostupné z: <https://www.cia.gov/library/publications/resources/the-world-factbook/geos/gt.html>
- Central intelligence agency-Peru.* (2015). Získáno 30. 11 2015, z cia.gov: Dostupné z:
<https://www.cia.gov/library/publications/resources/the-world-factbook/geos/pe.html>
- Cities at Risk from Rising Sea Levels.* (2014). Získáno 12. 12 2015, z rrojasdatabank.info: Dostupné z:
<http://www.rrojasdatabank.info/statewc08093.3.pdf>
- Data.* (2015). Získáno 05. 12 2015, z data.worldbank.org: Dostupné z:
<http://data.worldbank.org/>
- Development, I. I.* (2012). *iisd.org*. Získáno 19. 04 2012, z What is sustainable development?: Dostupné z: <http://www.iisd.org/sd/>
- Fixing Favelas: Urban Housing Problems in Brazil.* (2015). Získáno 13. 12 2015, z <http://borgenproject.org/>: Dostupné z: <http://borgenproject.org/fixing-favelas-urban-housing-problems-brazil/>
- GDP at market prices (current US\$).* (2015). Získáno 02. 12 2015, z <http://data.worldbank.org/>: Dostupné z:
<http://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.CD>
- Gini Index.* (2015). Získáno 05. 12 2015, z data.worldbank.org: Dostupné z:
<http://data.worldbank.org/indicator/SI.POV.GINI>
- Guatemala.* (2015). Získáno 03. 12 2015, z <http://hdr.undp.org/>: Dostupné z:
http://hdr.undp.org/sites/all/themes/hdr_theme/country-notes/GTM.pdf
- Guatemala GDP.* (2015). Získáno 01. 12 2015, z tradingeconomics.com: Dostupné z:
<http://www.tradingeconomics.com/guatemala/gdp>

- Guatemala Overview.* (2015). Získáno 06. 12 2015, z [worldbank.org](http://www.worldbank.org/en/country/guatemala/overview): Dostupné z:
<http://www.worldbank.org/en/country/guatemala/overview>
- Guatemala Overview.* (2015). Získáno 20. 11 2015, z [worldbank.org](http://www.worldbank.org/en/country/guatemala/overview): Dostupné z:
<http://www.worldbank.org/en/country/guatemala/overview>
- Habitat for Humanity Brazil.* (2015). Získáno 15. 11 2015, z [habitat.org](http://www.habitat.org/where-we-build/brazil): Dostupné z:
<http://www.habitat.org/where-we-build/brazil>
- Habitat for Humanity Guatemala.* (2015). Získáno 11. 11 2015, z [habitat.org](http://www.habitat.org/where-we-build/guatemala): Dostupné z:
<http://www.habitat.org/where-we-build/guatemala>
- Housing shortage grips São Paulo as Brazil spends billions on World Cup.* (2014). Získáno 01. 12 2015, z <http://america.aljazeera.com/>: Dostupné z:
<http://america.aljazeera.com/articles/2014/4/13/housing-shortagegripsbrazilasitsspendsbillionsonworldcup.html>
- Hrabálek, M. (2014). *Aktuální problémy Latinské Ameriky*. Získáno 03. 12 2015, z is.mendelu.cz: Dostupné z:
<http://is.mendelu.cz/eknihovna/opory/index.pl?cast=71208>
- Human Development Report-Brazil.* (2015). Získáno 03. 12. 2015, z <http://hdr.undp.org/>: Dostupné z:
http://hdr.undp.org/sites/all/themes/hdr_theme/country-notes/BRA.pdf
- Charakteristika zemědělství v Latinské Americe a Karibiku.* (2014). Získáno 16. 11 2015, z is.mendelu.cz: Dostupné z:
http://www.is.mendelu.cz/eknihovna/opory/zobraz_cast.pl?cast=70356
- Chudinské čtvrti v Brazílii.* (2006). Získáno 06. 12 2015, z [ekumakad.cz](http://www.ekumakad.cz): Dostupné z:
<http://www.ekumakad.cz/cz/temata/chudinske-ctvrti-v-brazilii>
- International labour Organization.* (2015). Získáno 12. 12 2015, z [ilo.org](http://www.ilo.org): Dostupné z:
http://www.ilo.org/global/about-the-ilo/newsroom/news/WCMS_362985/lang--en/index.htm

Krebs, V. (2010). *Sociální politika*. Praha: Wolters Kluwer.

La Limonada. (2015). Získáno 03. 12 2015, z lemonadeinternational.org: Dostupné z:
<http://www.lemonadeinternational.org/about-lemonade-international/la-limonada/>

Late 19th- and Early 20th-Century Latin American Cities. (2014). Získáno 21. 11 2015, z lib.uchicago.edu: Dostupné z:
<http://www.lib.uchicago.edu/e/collections/maps/latam-cities/>

Lorenzova křivka a Giniho koeficient. (25014). Získáno 30. 11 2015, z keke.vse.cz:
Dostupné z: <http://keke.vse.cz/wp-content/uploads/2011/07/P4-Lorenzova-krivka-Gini.pdf>

Maslow's Hierarchy of Needs. (2014). Získáno 08. 11 2015, z simplypsychology.org:
Dostupné z: <http://www.simplypsychology.org/maslow.html>

Musil, J. (1997). *Urbanismus*. In: *Velký sociologický slovník*. Praha: Karolinum.

Pacifikace favel v Rio de Janeiru. (2014). Získáno 12. 12 2015, z theses.cz: Dostupné z:
https://theses.cz/id/isvs3i/zaverecna_prace.pdf

Peru GDP Annual Growth Rate. (2015). Získáno 05. 12 2015, z tradingeconomics.com: Dostupné z:
<http://www.tradingeconomics.com/peru/gdp-growth-annual>

Peru has highest rural poverty ration in Latin America. (2012). Získáno 05. 12 2015, z peruthisweek.com: Dostupné z: <http://www.peruthisweek.com/news-peru-has-highest-rural-to-urban-poverty-ratio-in-latin-america-11929>

Peru Population growth rate. (01. 12 2015). Načteno z indexmundi.com: Dostupné z:
http://www.indexmundi.com/peru/population_growth_rate.html

Peru Population growth rate. (2015). Získáno 01. 12 2015, z indexmundi.com:
Dostupné z: http://www.indexmundi.com/peru/population_growth_rate.html

- Poverty in Bolivia.* (2011). Získáno 05. 12 2015, z american.edu: Dostupné z:
https://www.american.edu/cas/economics/ejournal/upload/Global_Majority_e_Journal_2-1_Morgan.pdf
- Project Peru.* (2011). Získáno 03. 12 2015, z projectperu.org.uk: Dostupné z:
<http://projectperu.org.uk/about-peru/latin-america---migration-to-the-cities.htm>
- Příjmová nerovnost-fenomén poslední doby?* (2013). Získáno 01. 12 2015, z is.muni.cz: Dostupné z:
http://is.muni.cz/th/273365/esf_m/Diplomova_prace_Janiczkova.pdf
- Reinholová, E. (2013). *ZEMĚDĚLSTVÍ ROZVOJOVÝCH ZEMÍ: INDUSTRIALIZACE VERSUS UDRŽITELNOST.* Získáno 12. 11 2015, z <http://prg.xf.cz/>: Dostupné z:
<http://prg.xf.cz/kniha/kap5.htm>
- Rural poverty in Peru.* (2015). Získáno 05. 12 2015, z ruralpoverty.org: Dostupné z:
<http://www.ruralpovertyportal.org/country/home/tags/peru>
- Social housing in Latin America: Red Road flats of tomorrow?* (2014). Získáno 15. 11 2015, z academyofurbanism.org.uk: Dostupné z:
<http://www.academyofurbanism.org.uk/social-housing-in-latin-america-red-road-flats-of-tomorrow/>
- The Growth of Brazil's Homeless Workers' Movement.* (2015). Získáno 20. 11 2015, z <http://isa-global-dialogue.net/>: Dostupné z: <http://isa-global-dialogue.net/the-growth-of-brazils-homeless-workers-movement/>
- Todaro, M. P. (2000). *Economic development.* Získáno 01. 11 2015, z <http://www.amazon.com/>: dostupné z: <http://www.amazon.com/Economic-Development-Edition-Michael-Todaro/dp/0321485734>
- UNDP -Bolivie.* (2015). Získáno 28. 11 2015, z <http://hdr.undp.org/>: Dostupné z:
<http://hdr.undp.org/sites/default/files/Country-Profiles/BOL.pdf>
- UNDP report-Peru.* (2015). Získáno 28. 11 2015, z <http://hdr.undp.org/>: Dostupné z:
<http://hdr.undp.org/sites/default/files/Country-Profiles/PER.pdf>

Urbanizace. (2015). Získáno 05. 12 2015, z [urbanizace.wz.cz](http://www.urbanizace.wz.cz): Dostupné z:

<http://www.urbanizace.wz.cz/>

Urbanizace chudoby v rozvojových zemích. (2009). Získáno 05. 11 2015, z

[rozvojovka.cz](http://www.rozvojovka.cz): dostupné z:

http://www.rozvojovka.cz/download/pdf/pdfs_257.pdf

Vladimíra Šilhánková, k. (2009). *Ekonomické a bezpečnostní dopady (sub)urbanizace*.

Praha: Civitas per populi.

Weekly Chart: Latin America's Informal Economy. (2015). Získáno 07. 12 2015, z [as-coa.org](http://www.as-coa.org):

Dostupné z: <http://www.as-coa.org/articles/weekly-chart-latin-america-informal-economy>

What's Driving Bolivia's Booming Economy. (2015). Získáno 17. 11 2015, z mises.org:

Dostupné z: <https://mises.org/library/what%E2%80%99s-driving-bolivia%E2%80%99s-booming-economy>

8 Seznam obrázků

Obrázek č. 1 – Faktory ovlivňující migraci

Obrázek č. 2 – Maslowova pyramida potřeba

9 Seznam tabulek

Tabulka č. 1- Jednotlivé složky pro konstrukci HDI a jejich hodnoty minima a maxima

Tabulka č. 2 – kategorie rozvoje dle HDI a jeho hodnoty

Tabulka č. 3 – Rodiny bez domova nebo žijící v domovech nedostatečné kvality

Tabulka č. 4 – Giniho index

10 Seznam grafů

Graf č. 1 – Lorenzova křivka

Graf č. 2 – Růst městské populace – Peru

Graf č. 3 – Růst městské populace – Bolívie

Graf č. 4 – Peru vývoj HDP

Graf č. 5 – Peru vývoj HDI

Graf č. 6 – Bolívie vývoj HDP

Graf č.7- Bolívie vývoj HDI

Graf č. 8 – Brazílie vývoj HDP

Graf č. 9 – Brazílie vývoj HDI

Graf č. 10 – Guatemala vývoj HDP

Graf č. 11 – Guatemala vývoj HDI

Graf č. 12 – Komparace HDP

Graf č. 13 – Komparace HDI

Graf č. 14 – Lorenzova křivka Peru

Graf č. 15 – Lorenzova křivka Bolívie

Graf č. 16 – Lorenzova křivka Brazílie

Graf č. 17 – Lorenzova křivka Guatemala